

NCE

Nota de Conjuntura Econòmica

Anàlisi de l'evolució de l'economia catalana
i el seu entorn
Informe trimestral

Número 107
Octubre de 2019

Generalitat de Catalunya
**Departament de la Vicepresidència
i d'Economia i Hisenda**

Nota de Conjuntura Econòmica

Anàlisi de l'evolució de l'economia catalana i el seu entorn

Número 107. Octubre de 2019

ISSN: 2013-3480

© **Generalitat de Catalunya. Departament de
Vicepresidència, i d'Economia i Hisenda**

Aquesta obra està subjecta a una llicència *Creative Commons* del tipus reconeixement d'autoria, usos no comercials i sense obra derivada.

Resum de la llicència:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.ca>

Llicència completa:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Edició

Direcció General d'Anàlisi Econòmica

Rambla Catalunya, 19-21

08007 Barcelona

<http://economia.gencat.cat>

Redacció

Direcció General d'Anàlisi Econòmica,

amb la col·laboració de la Direcció General de Pressupostos i la

Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor

Data de tancament: 31 d'octubre de 2019

Disseny gràfic

Enric Jardí

Índex de continguts

Els trets més destacats	4
1. L'entorn de l'economia catalana	7
2. El producte interior brut	18
3. El comerç exterior	30
4. El mercat de treball	37
5. L'evolució dels preus i dels salaris	46
5.1. L'evolució dels preus	46
5.2. L'evolució dels salaris i dels costos laborals	53
6. Àmbits monetari, financer i borsari	58
7. El sector públic	69
8. Recull d'indicadors	77
Requadre 1. Mesures recents del Banc Central Europeu	80

Els trets més destacats

- L'economia mundial es modera de forma sincronitzada fins a taxes mínimes des de la recessió, per les tensions comercials i les incerteses globals. El PIB mundial creixerà un 3,0 % el 2019 i repuntarà fins al 3,4 % el 2020, mentre que el de la zona euro creixerà un 1,2 % enguany i s'accelerarà lleugerament el 2020 (1,4 %). El repunt esperat de cara al 2020 s'explica sobretot per la millora en diverses economies emergents.
- El tercer trimestre del 2019 el PIB català creix un 0,4 % intertrimestral. El creixement interanual se situa en un 1,8 %, una mica inferior al ritme interanual dels dos primers trimestres del 2019 (d'un 2%, dada revisada per l'Idescat).
- La moderació de l'economia catalana s'enquadra en un any en què es preveu el creixement més baix de l'economia internacional des de l'any 2009.
- La desacceleració del PIB català va ser més acusada durant el 2018 (sobretot a la part final de l'any), quan les tensions comercials a escala global van perjudicar el sector industrial i la demanda externa. Durant l'any 2019 el creixement ha mostrat una tendència més estable. Aquest patró de desacceleració durant el 2018 i d'estabilització durant el 2019 també es produeix a la zona euro, de manera que s'observa una sincronia cíclica elevada entre l'economia catalana i la de la zona euro.
- Per grans sectors d'activitat, els serveis mantenen un creixement robust (2,8 % interanual), mentre que la construcció s'ha alentit (el ritme passa d'un 4,4 % a un 3,4 % interanual). El sector industrial, el més obert a l'exterior i més afectat per l'afebliment del comerç mundial, manté el to negatiu (-0,7 % interanual el tercer trimestre).
- Els indicadors turístics segueixen mostrant uns resultats positius, en particular la despesa de turisme estranger, que creix un 4,3 % anual fins al mes d'agost.
- Les dades de PIB pel costat de la demanda, disponibles fins al segon trimestre, mostren com la demanda interna modera el creixement (1,5 % interanual), sobretot per la pèrdua de dinamisme de la formació bruta de capital, que registra el creixement més baix (1 % interanual) des del 2013 per la feblesa de la inversió en béns d'equipament. L'aportació de la demanda

externa al creixement del PIB va millorar (fins a situar-se en 0,7 punts percentuals), per l'evolució més favorable de les exportacions de béns i serveis a l'estranger i per la lleu davallada de les importacions.

- Durant els primers vuit mesos del 2019 les exportacions de béns han registrat un augment en termes acumulats d'un 2,1% anual, per sobre de l'increment del 2018 (1,1 %). Les importacions de béns experimenten un creixement del 4,2 % en termes acumulats.
- L'afiliació a la Seguretat Social ha augmentat un 2,4 % interanual el tercer trimestre, mentre que l'ocupació segons l'EPA ha crescut un 2 % interanual, similar al ritme del segon trimestre (2,1 %), però per sota del primer trimestre (2,7 %).
- Tot i que l'ocupació manté un creixement notable el tercer trimestre, l'expansió de la població activa (que s'accelera fins a un 2,3 % interanual) provoca que aquesta creació d'ocupació sigui insuficient per a seguir reduint la població en atur (que incrementa un 4,6 % interanual). La taxa d'atur s'ha situat en un 10,9 %, tres dècimes més alta que la que es registrava el tercer trimestre del 2018 (10,6 %). Tot i aquest petit augment, la proporció d'atur de llarga durada i la de molt llarga durada segueixen a la baixa.
- Una altra nota destacada del mercat de treball és la continuïtat en la recuperació progressiva dels indicadors salarials. Els costos laborals han augmentat un 2,7 % durant el primer semestre, en un context de moderació de la inflació. Aquestes dades s'emmarquen en una tendència a l'alça iniciada el 2018, després d'un període d'evolució moderada o a la baixa.
- La inflació s'ha mantingut molt moderada el tercer trimestre del 2019 (0,3 % interanual el setembre). La inflació subjacent ha estat d'un 1,2 % interanual el setembre, de manera que se situa per sobre de la inflació general, una situació que ja es dona des del mes de juny i que cada vegada és més accentuada.
- Els bancs centrals consoliden les polítiques monetàries expansives: el BCE baixa el tipus oficial de la facilitat de depòsit i reactiva el programa de compra d'actius; per la seva banda, la Fed baixa tres cops els tipus oficials del dòlar i tornarà a comprar deute.
- Els ingressos no financers de la Generalitat fins al setembre augmenten un 2,5 % anual, amb un creixement notable de les bestretes del model de finançament (4,4 %) i per l'increment

d'algunes transferències estatals finalistes. Les despeses no financeres van incrementar un 8,4 %, per l'augment de les remuneracions de personal i pel major ritme de comptabilització d'algunes partides com els concerts sanitaris.

1.

L'entorn de l'economia catalana

L'economia mundial es desaccelera de forma sincronitzada i el PIB modera el creixement fins a mínims des de la crisi econòmica

El PIB mundial perd dinamisme de forma generalitzada i l'FMI preveu un creixement del 3,0 % per a enguany, la taxa més baixa des de l'any 2009. Entre les causes hi ha mesures proteccionistes, incerteses geopolítiques i comercials, causes concretes d'algunes economies, i factors estructurals com la baixa productivitat o l'envelliment en les economies avançades.

Previsions de creixement econòmic

(% de variació interanual del PIB)

	2018	Projeccions		Diferència amb les projeccions de juliol	
		2019	2020	2019	2020
Economia mundial	3,6	3,0	3,4	-0,2	-0,1
Economies avançades	2,3	1,7	1,7	-0,2	0,0
Estats Units	2,9	2,4	2,1	-0,2	0,2
Japó	0,8	0,9	0,5	0,0	0,1
Regne Unit	1,4	1,2	1,4	-0,1	0,0
Zona euro	1,9	1,2	1,4	-0,1	-0,2
Alemanya	1,5	0,5	1,2	-0,2	-0,5
França	1,7	1,2	1,3	-0,1	-0,1
Itàlia	0,9	0,0	0,5	-0,1	-0,3
Espanya	2,6	2,2	1,8	-0,1	-0,1
Economies emergents i en desenvolupament	4,5	3,9	4,6	-0,2	-0,1
Xina	6,6	6,1	5,8	-0,1	-0,2
Índia	6,8	6,1	7,0	-0,9	-0,2
Rússia	2,3	1,1	1,9	-0,1	0,0
Amèrica llatina i Carib	1,0	0,2	1,8	-0,4	-0,5
Brasil	1,1	0,9	2,0	0,1	-0,4
Àfrica subsahariana	3,2	3,2	3,6	-0,2	0,0
Orient Mitjà, nord d'Àfrica i Pakistan	1,9	0,9	2,9	-0,1	-0,1
Comerç mundial	3,6	1,1	3,2	-1,4	-0,5

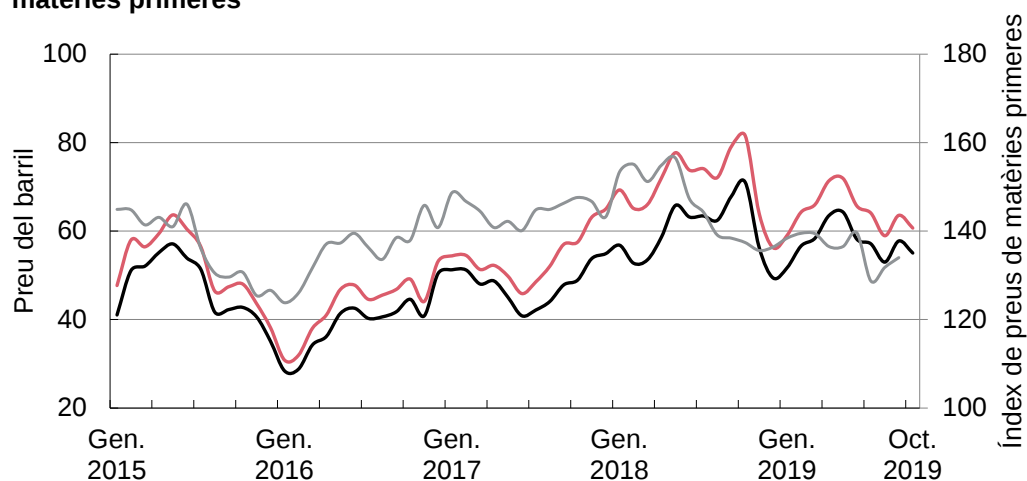
Font: World Economic Outlook Update, FMI (octubre de 2019).

De cara al 2020 s'espera un repunt fins al 3,4 % gràcies a la millora esperada per a les economies emergents i en desenvolupament (tret de la Xina, que mantindrà la desacceleració estructural observada els últims anys).

La moderació en el ritme de creixement del PIB s'observa tant en les economies avançades (1,7 % el 2019 i el 2020), com en les emergents i en desenvolupament (3,9 % el 2019), que repuntarà fins al 4,6 % el 2020. La lleu millora de cara al 2020, però, no serà generalitzada, com sí ho ha estat la moderació del 2019, en què la meitat de les economies mundials, a excepció de l'Àfrica subsahariana, presenten un creixement del PIB *per capita* inferior a la seva mediana dels últims 25 anys.

El preu del petroli ha fluctuat al llarg del 2019. Durant el primer quadrimestre els preus van créixer per culpa de la reducció d'oferta de l'OPEP i altres països productors com Rússia, per les sancions dels EUA a l'Iran i per les dificultats de Veneçuela. El segon quadrimestre la tendència ha canviat pels increments de producció als EUA i l'afebliment del comerç i de l'economia mundials, amb una reducció especialment destacada l'agost. El setembre es va produir un increment fort del preu del petroli derivat dels atemptats en les plantes més grans del món, a l'Aràbia Saudita, però les dades provisionals d'octubre mostren una correcció d'aquest augment.

Evolució del preu del barril de petroli Brent i del preu de les matèries primeres

—Preu del petroli en dòlars americans (\$) (eix esquerre)

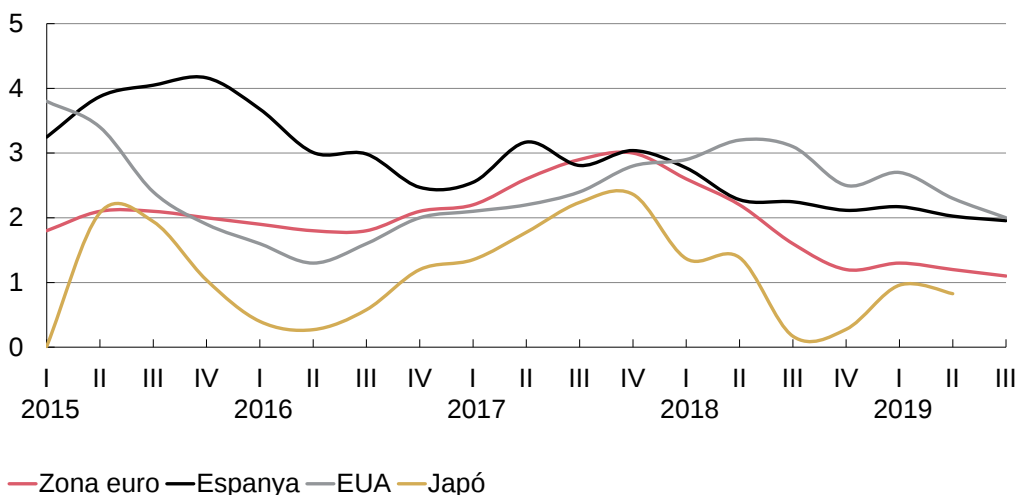
—Preu del petroli en euros (€) (eix esquerre)

—Índex de preus de matèries primeres no energètiques (\$) (base 2000=100) (eix dret)

*La darrera dada correspon al preu mitjà de l'1 al 18 d'octubre de 2019.

Font: Banc d'Espanya i Ministeri d'Economia i Empresa.

Creixement interanual del PIB (%)

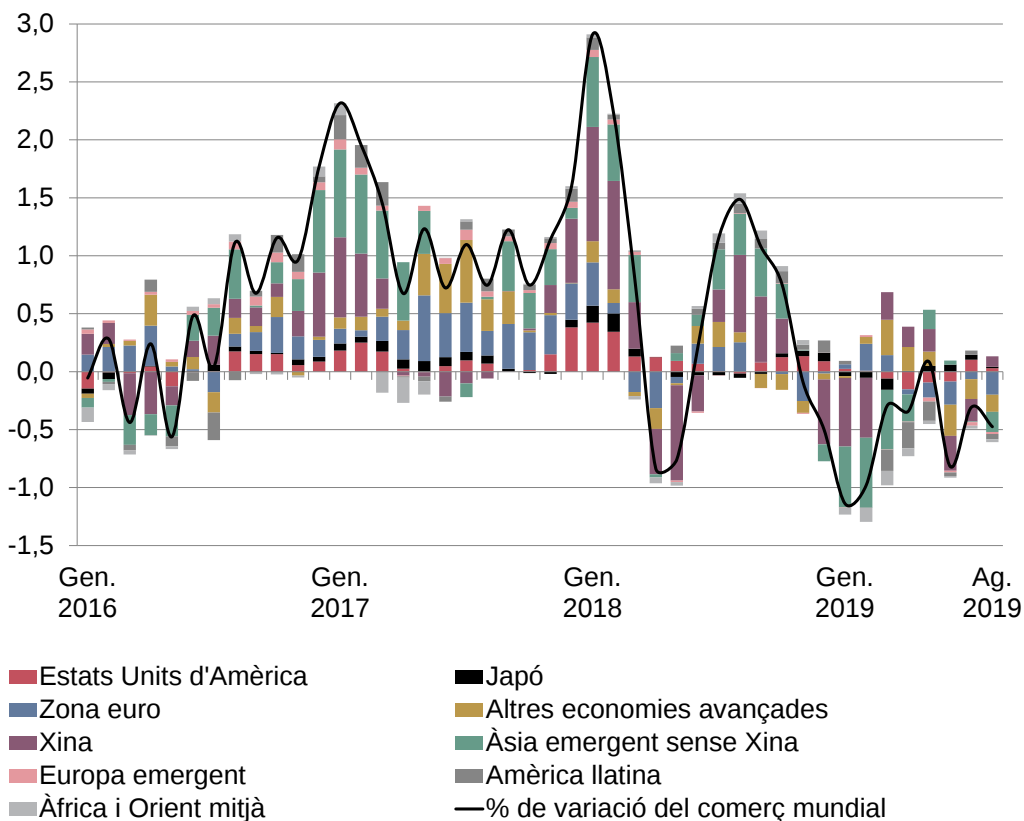
Font: Eurostat, INE, Bureau of Economic Analysis i Cabinet Office.

Bona part de la desacceleració econòmica s'explica per la pèrdua de dinamisme del comerç mundial

L'FMI preveu que el 2019 acabi amb un creixement del comerç mundial de l'1,1 %, després de que durant el primer semestre s'hagi observat el creixement més baix des del 2012. Cal tenir en compte que l'any 2018 el creixement va ser del 3,6 % i que el 2017 havia estat del

Evolució del comerç mundial de béns per àrea geogràfica

(Contribucions al % de variació intertrimestral de la mitjana mòbil de 3 mesos)

Font: CPB World Trade Monitor.

5,5 %. Així doncs, les tensions comercials i les incerteses globals han tingut un impacte clar sobre l'evolució de l'economia internacional. De cara al 2020 es preveu una recuperació del dinamisme, fins a un creixement del 3,2 %.

La moderació actual s'explica principalment pel comerç de béns, on s'han focalitzat les mesures proteccionistes iniciades a principis del 2018. Les dades fins a l'agost mostren que durant el 2019 el comerç mundial de béns s'ha frenat de forma generalitzada malgrat algunes fluctuacions, entre mesos, que podrien ser resultat d'intents d'anticipació a mesures anunciades, per exemple.

El PIB dels EUA creix per sobre del conjunt d'economies avançades però segueix desaccelerant-se

El creixement del PIB dels EUA segueix desaccelerant-se el tercer trimestre (2,0 %), amb el ritme més baix dels últims 9 trimestres (quan el creixement interanual del PIB ha estat del 2,7 % de mitjana). El consum privat de béns s'ha mantingut robust però s'observa una moderació del consum de serveis i de la inversió, que segueix forta en béns immaterials però negativa en habitatge.

Amb aquests ritmes de creixement, es preveu un augment del 2,4 % enguany, que seguirà moderant-se fins al 2,1 % el 2020. Les incerteses i les tensions comercials amb la Xina han afavorit una moderació de les inversions, però el consum i el mercat de treball segueixen amb comportaments favorables, fins al punt de registrar la taxa d'atur més baixa en mig segle (3,5 % el setembre).

Malgrat aquest dinamisme encara relativament elevat, la Reserva Federal ha modificat la tendència de la seva política monetària, i el juliol, el setembre i l'octubre ha realitzat reduccions dels tipus de referència, d'un quart de punt en cada cas, i també ha aturat la reducció dels seus balanços.

La desacceleració de cara al 2020 s'explica tant per la situació d'incertesa i tensions, com per la progressiva pèrdua d'impuls de les mesures fiscals expansives implementades durant aquesta legislatura. Quant a les tensions comercials, les negociacions amb la Xina per rebaixar l'escalada proteccionista sembla que progressen i podrien acabar amb un acord parcial de cara a finals d'any, però al mateix temps els EUA han aplicat els primers increments d'aranzels a la Unió Europea, que podria respondre de forma similar.

El Japó segueix amb un creixement econòmic baix

El PIB del Japó manté un creixement molt moderat aquest any (0,9 %) perquè malgrat que el consum privat i el públic han presentat un dinamisme elevat, la demanda externa ha seguit dèbil. L'increment de l'impost sobre el consum d'aquest octubre afegirà moderació a l'economia nipona, que es preveu que s'alenteixi fins al 0,5 % per al 2020. Malgrat aquesta inèrcia, el nivell d'atur es troba en mínims des de principis dels anys 1990.

La Xina segueix moderant el seu creixement fins a mínims històrics, mentre que l'Índia s'espera que repunti el 2020

La Xina es troba immersa en una desacceleració estructural després de dècades de creixements molt forts. En qualsevol cas, les taxes d'augment del PIB seguiran sent de les més elevades del món (6,1 % el 2019 i 5,8 % el 2020). Les tensions comercials i la pèrdua de dinamisme de la indústria automobilística, per canvis en els estàndards d'emissions, afecten negativament el gegant asiàtic. En canvi, el caràcter expansiu de la política fiscal i monetària- que es combina amb la política de reforç de la regulació, per tal de controlar el creixement del deute- ha afavorit que el PIB seguís creixent a taxes elevades.

Per la seva banda, les previsions de creixement per a l'Índia per a enguany s'han rebaixat notablement (6,1 %) degut a una demanda interna més dèbil de l'esperada, condicionada pel sector automobilístic i de la construcció, alhora que el finançament no bancari ha generat incerteses. De cara al 2020, s'espera una acceleració (7,0 %) gràcies a una política fiscal expansiva i una reducció dels impostos empresarials.

L'economia de l'Amèrica llatina segueix amb revisions a la baixa i enguany creix a un ritme molt contingut

El PIB de l'Amèrica llatina pràcticament resta estancat (l'FMI preveu un creixement d'un 0,2 % el 2019) després de ser la regió amb una revisió a la baixa més forta per part de l'FMI. De cara al 2020 s'espera que les causes que han reduït el dinamisme de la regió millorin i que el creixement sigui de l'1,8 %.

El Brasil ha estat una de les economies amb un deteriorament més acusat en les seves previsions de creixement, afectat també pel desastre miner de principis d'any: es preveu que el 2019 tan sols creixerà un 0,9 % malgrat que es recuperarà el 2020 (2,0 %). D'altra banda, Mèxic ha patit incertesa política, rebaixa de confiança dels consumidors i uns

costos de finançament elevats, factors que han moderat el creixement del PIB a través de la inversió i el consum privat, fins al 0,4 % enguany, amb una recuperació (1,3 %) esperada per al 2020. La moderació d'aquestes dues economies ha anat acompanyada del signe negatiu d'Argentina (-3,1 % el 2019), afectada per les condicions financeres externes i per la reducció de la confiança, així com la caiguda forta del PIB de Veneçuela (-35 %). En el cas de Xile, el creixement d'enguany (2,5 %) és menor del previst, i les tensions socials que s'han produït recentment poden afectar negativament.

Algunes de les grans economies en desenvolupament, com Turquia o Rússia, han moderat fortament el seu creixement enguany però repuntaran el 2020

Les economies emergents i en desenvolupament d'Europa han moderat fortament el seu ritme de creixement enguany i es preveu que creixin un 1,8 %. Aquesta desacceleració s'explica principalment pel comportament de Rússia (1,1 % de creixement el 2019) i Turquia (0,2 %), malgrat que en el segon cas la política fiscal i monetària han contribuït positivament al creixement després del sotrac iniciat el 2018. En canvi, països com Hongria (4,6 %) i Polònia (4,0 %) mantenen creixements robustos. De cara al 2020 s'espera que la regió recuperi dinamisme (creixement del PIB del 2,5 %), en part gràcies a la recuperació de Turquia (3,0 %).

L'Orient Mitjà, Nord d'Àfrica, Afganistan i Pakistan han moderat el seu ritme de creixement econòmic (0,9 % el 2019) degut a les sancions d'EUA a l'Iran o l'impacte negatiu dels atacs a plantes petrolíferes d'Aràbia Saudita; en canvi, per a les economies no petrolíferes es preveu un creixement més robust gràcies a una confiança elevada i al suport de les polítiques públiques. Per al 2020 les previsions són més optimistes (2,9 %) perquè s'espera una millora dels factors que empenyen a la baixa el dinamisme actual, amb una recuperació dels països exportadors de petroli.

L'Àfrica subsahariana mantindrà un creixement estable en el 3,2 % enguany i repuntarà lleugerament el 2020 (3,6 %) gràcies al bon comportament en països com Nigèria. En canvi, Angola i Sudàfrica s'han vist penalitzades per la reducció de la producció del petroli en el primer cas, i per les vagues laborals, els problemes energètics i la producció agrícola en el segon.

La zona euro registrarà un creixement menor el 2019 per la feblesa d'Alemanya i Itàlia, i espera un repunt lleuger per al 2020

El creixement econòmic de la zona euro el tercer trimestre, d'acord amb la dada avançada de l'Eurostat, ha estat de l'1,1 % interanual, el

ritme més baix des del 2013 (la taxa d'augment del primer i segon trimestre d'enguany havia estat de l'1,3 % i l'1,2 %, respectivament). El creixement intertrimestral ha estat del 0,2 %, igual que el trimestre precedent.

La previsió de l'FMI constata una desacceleració enguany (1,2 % de creixement del PIB) que es corregirà lleugerament de cara al 2020 (1,4 %). La moderació s'explica per una demanda externa dèbil i un dinamisme industrial reduït, condicionats especialment per les tensions comercials, que han afectat especialment Alemanya, també penalitzada pels canvis en la normativa sobre emissions. A França la demanda externa també ha registrat una evolució menys positiva de l'esperat, mentre que Itàlia ha vist reduït també el consum intern.

Recentment, els EUA han anunciat increments d'aranzels sobre productes europeus, especialment a la indústria agroalimentària. La resposta de la UE i el comportament dels agents econòmics determinaran l'impacte d'aquestes mesures en l'activitat econòmica.

L'IHS Markit, que ofereix informació avançada de l'activitat privada, constata amb dades d'octubre que l'economia de la zona euro s'acosta a l'estancament, amb el creixement més baix des del juny del 2013.

Aquest comportament s'explica per la caiguda de l'activitat manufacturera, la pitjor en gairebé set anys, i una desacceleració en els serveis, que segueixen creixent però a un dels ritmes més baixos des del 2014 i amb les noves comandes pràcticament aturades. A més, les expectatives s'han reduït fins a mínims del 2013. Per països s'observa una millora a França i un debilitament menor a Alemanya, però l'estancament ha continuat a la resta d'economies.

El Regne Unit segueix amb la incertesa del Brexit però sembla que es va concretant la sortida després d'arribar a un principi d'acord amb la UE. La cambra britànica ha volgut posposar la sortida fins a examinar l'acord i la UE ha concedit una nova pròrroga fins al 31 de gener, que podria avançar-se si el Parlament britànic ratifica l'acord abans. El calendari i condicions del Brexit es poden veure influïts per les eleccions anticipades del 12 de desembre. Amb tot, el creixement del PIB previst per a enguany i el 2020 és de l'1,2 % i l'1,4 %, respectivament, el mateix ritme que la zona euro.

Davant la situació descrita i una inflació baixa però positiva, el Banc Central Europeu ha aprovat diverses mesures d'expansió monetària dirigides a estimular l'activitat. Ha rebaixat el tipus de facilitat de dipòsit- però introduint un mínim exempt que en compensa els efectes-, ha reiniciat la compra d'actius i ha millorat les condicions de finançament a més llarg termini per aquelles entitats que traslladin el crèdit a llars i empreses. Per a un major detall d'aquestes mesures, es pot consultar el requadre específic que està inclòs en aquesta publicació.

Previsions de creixement econòmic a la zona euro

(% de variació interanual del PIB)

	2018	Projeccions	
		2019	2020
Malta	6,8	5,1	4,3
Irlanda	8,4	4,3	3,5
Lituània	3,5	3,4	2,7
Estònia	4,8	3,2	2,9
Xipre	3,9	3,1	2,9
Eslovènia	4,1	2,9	2,9
Letònia	4,8	2,8	2,8
Eslovàquia	4,1	2,6	2,7
Luxemburg	2,6	2,6	2,8
Espanya	2,6	2,2	1,8
Grècia	1,9	2,0	2,2
Portugal	2,4	1,9	1,6
Països Baixos	2,6	1,8	1,6
Àustria	2,7	1,6	1,7
França	1,7	1,2	1,3
Bèlgica	1,4	1,2	1,3
Finlàndia	1,7	1,2	1,5
Zona Euro	1,9	1,2	1,4
Alemanya	1,5	0,5	1,2
Itàlia	0,9	0,0	0,5

Font: World Economic Outlook, FMI (octubre de 2019).

L'euro s'ha depreciat en relació amb el dòlar i el ien, però apreciat respecte al iuan

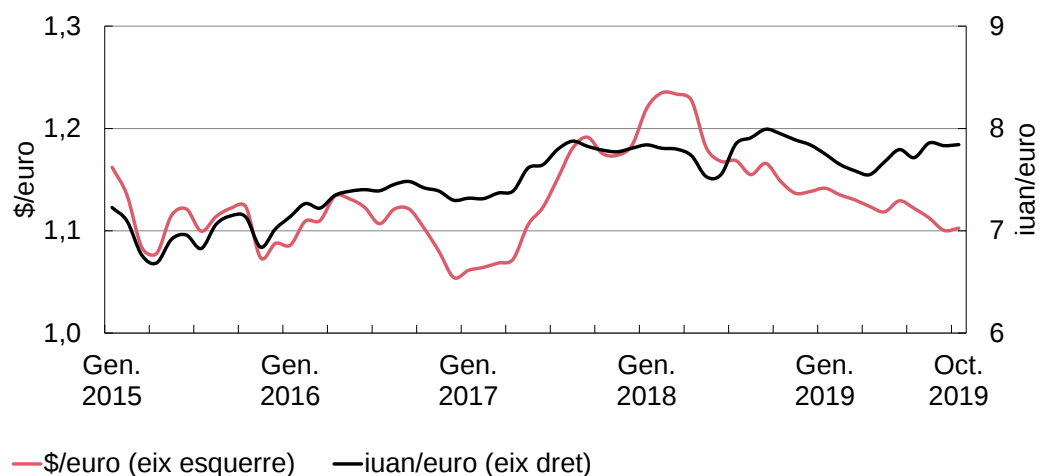
L'euro s'ha depreciat progressivament en relació amb el dòlar des del març del 2018 (i també en relació amb el ien), malgrat alguna fluctuació. La moneda europea ha reduït el seu valor en relació amb la nord-americana en un 10,8 % l'últim any i mig. D'aquesta manera, els productes de la zona euro s'han abaratit relativament en comparació amb els valorats en dòlars.

En canvi, en comparació amb el iuan, després de la depreciació del tram final del 2018 i l'inici del 2019, s'ha produït una apreciació del 3,8 % durant el segon i tercer trimestre d'enguany. Així doncs, les importacions xineses s'han abaratit relativament mentre que les exportacions a aquest país han perdut competitivitat relativa.

Els rendiments del deute públic han disminuït en tots els països seleccionats fins a l'agost, però les dades de setembre mostren un

repunt a Alemanya, Espanya, Irlanda i Portugal que caldrà veure si té continuïtat.

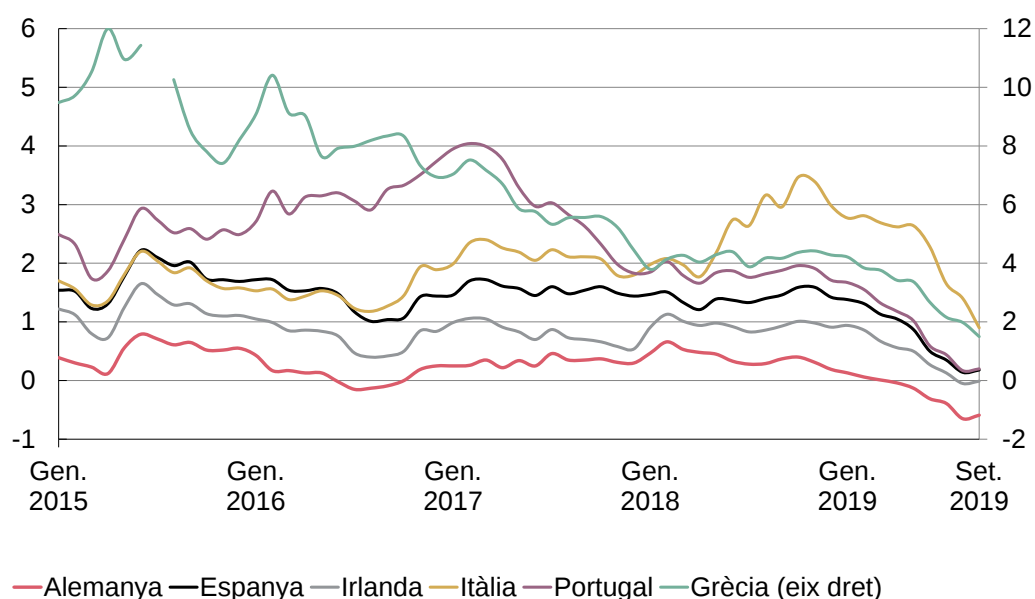
Evolució del tipus de canvi de l'euro

*La darrera dada correspon al preu mitjà de l'1 al 22 d'octubre de 2019.

Font: Banc d'Espanya.

Evolució del rendiment del deute públic a 10 anys (%)

Nota: el BCE no va publicar la dada de Grècia corresponent al juliol de 2015, perquè durant aquell mes s'estava negociant el tercer programa d'ajuda financera d'aquest país.

Font: BCE.

Es preveu que el PIB d'Espanya se seguirà desaccelerant per la moderació de la demanda interna, condicionada per les incerteses globals

Abans d'analitzar les dades de creixement del PIB d'Espanya cal tenir en compte que des de l'última nota de conjuntura, l'INE ha incorporat una revisió molt destacada de la sèrie històrica, que ha reduït les

estimacions de creixement dels últims anys. En particular, el creixement del PIB inicialment estimat per al 2018 era d'un 2,6 %, però després de la revisió estadística, l'INE estima un creixement d'un 2,4 %.

Dit això, l'INE estima que el creixement econòmic del tercer trimestre, d'acord amb les dades avançades, ha estat del 2,0 % interanual, el mateix ritme que el trimestre precedent. Aquest increment, però, ha estat diferent per components, ja que la demanda interna s'ha recuperat gràcies al repunt del consum de les llars, que s'havia moderat. En canvi, la demanda externa s'alenteix per la recuperació de les importacions, després de quatre trimestres de caigudes. Per sectors productius, la indústria recupera dinamisme, amb l'increment més elevat en més d'un any i mig, mentre que la construcció creix menys. Els serveis mantenen un augment encara significatiu (2,4 %), però que és el més baix des del 2016.

D'altra banda, el Ministeri d'Economia i Empresa ha revisat a la baixa el seu creixement previst per a l'economia espanyola. La fase expansiva es veu afectada per les incerteses, i per les tensions comercials i geopolítiques, tot i els avenços en la correcció de desequilibris macroeconòmics i el context de condicions financeres favorables. A més, la revisió estadística realitzada per l'INE recentment ha constatat una moderació més acusada de l'esperat en els últims anys. En aquest context, el PIB creixerà un 2,1 % enguany i un 1,8 % el 2020.

Per components, el consum privat seguirà moderant-se degut a l'esgotament del cicle econòmic, la reducció de la confiança i un mercat de treball menys dinàmic, malgrat una millora de la renda disponible; la inversió també es modera per les incerteses globals, malgrat la necessitat d'inversions encara pendents i la reducció de l'endeutament des de la crisi. D'altra banda, es preveu que la demanda externa millori fins a tenir una contribució positiva, malgrat la moderació en les exportacions, a causa de la contenció de les importacions com a resposta al refredament de la demanda interna. Aquest creixement econòmic robust però inferior comportarà una creació d'ocupació també menor i una reducció de l'atur més lenta.

L'FMI ha revisat una dècima a la baixa el creixement econòmic d'Espanya per a enguany (2,2 %) i per al 2020 (1,8 %). Així doncs, mentre que en diverses economies s'espera un repunt per a l'any que ve, Espanya prosseguirà en la seva desacceleració. Cal tenir en compte que aquestes taxes es basen en les dades de l'INE prèvies a la revisió estadística de setembre, de manera que les properes previsions podrien ser lleugerament inferiors.

Finalment, les dades de setembre de l'IHS Markit destaquen que les manufactures presenten l'evolució més baixa des d'abril del 2013, amb caigudes de producció, comandes, ocupació i optimisme; paral·lelament, els serveis segueixen creixent, tot i que a taxes més moderades, gràcies a una demanda interna forta.

Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

(% de variació anual, excepte si s'indica el contrari)

	2018	Projeccions	
		2019	2020
PIB	2,4	2,1	1,8
Demanda interna ¹	2,6	1,5	1,6
Despesa del consum final privat ²	1,8	0,9	1,2
Despesa del consum de les administracions públiques	1,9	2,0	1,5
Formació bruta de capital fix	5,3	3,1	3,0
Demanda externa ¹	-0,3	0,6	0,2
Exportació de béns i serveis	2,2	1,7	2,3
Importació de béns i serveis	3,3	0,1	2,0
Capacitat (+) o necessitat (-) de finançament respecte a la resta del món (% del PIB)	2,4	2,3	2,1
Deflactor del PIB	1,1	1,7	1,8
Ocupació laboral ³	2,5	2,3	2,0
Taxa d'atur (% de la població activa)	15,3	13,8	12,3

¹ Contribució al creixement del PIB.

² Inclou llars i institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

³ En termes equivalents a temps complet.

Font: INE, i Ministeri d'Economia i Empresa (octubre de 2019).

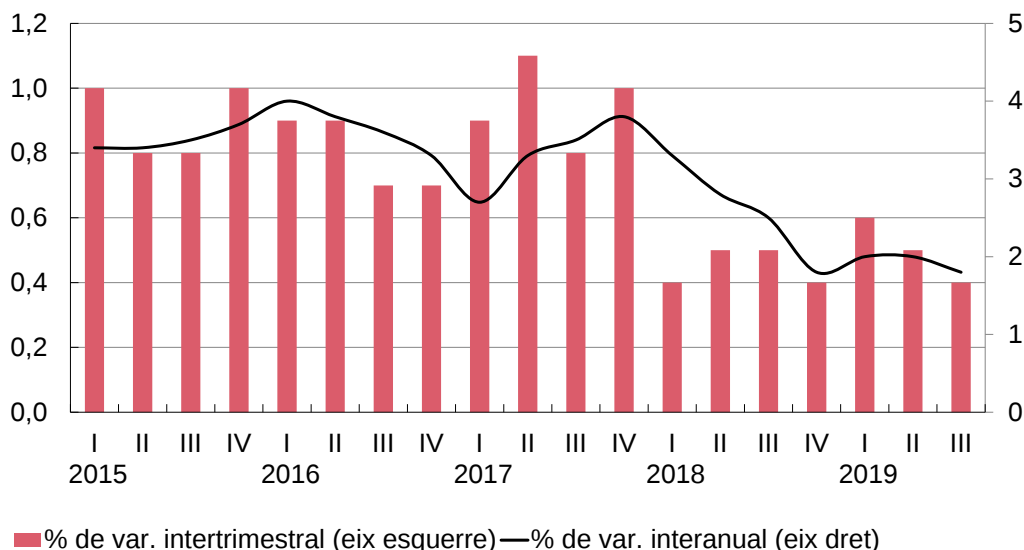
2.

El producte interior brut

El tercer trimestre del 2019, l'economia catalana creix un 0,4 % intertrimestral i un 1,8% interanual

Els darrers mesos l'activitat econòmica a Catalunya ha seguit acusant el deteriorament de l'escenari econòmic internacional. Així, el creixement econòmic a Catalunya enregistra una pèrdua gradual de dinamisme, afectat per la feblesa del comerç internacional i pels efectes que ha tingut en termes de confiança econòmica i sobre l'evolució del sector industrial. L'avanç trimestral del PIB, que elaboren conjuntament l'Idescat i el Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, mostra que en el tercer trimestre del 2019 l'economia catalana ha crescut un 0,4 % intertrimestral (una mica per sota dels increments del primer i del segon trimestre, d'un 0,6 % i d'un 0,5 %, respectivament, segons dades revisades per l'Idescat). En termes interanuals, el tercer trimestre el creixement del PIB ha estat d'un 1,8%, una mica inferior al ritme del primer i del segon trimestre (d'un 2% interanual en tots dos casos).

Evolució del PIB de Catalunya

Font: Idescat i Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda.

Producte interior brut de Catalunya

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari (% de variació interanual)

	2018				2019		2019
	Mitjana anual	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	1r trimestre ^R	2n trimestre ^R	3r trimestre ^A
Agricultura	-0,4	0,1	-0,9	-1,2	-1,0	-2,0	-2,8
Indústria	1,1	2,5	0,8	-2,4	-1,0	-0,7	-0,7
Construcció	4,7	3,9	3,5	5,2	5,5	4,4	3,4
Serveis	2,9	3,1	2,9	2,9	2,9	2,7	2,8
PIB pm	2,6	2,8	2,5	1,8	2,0	2,0	1,8
PIB pm (% de variació intertrimestral)	-	0,5	0,5	0,4	0,6	0,5	0,4

^A Dades d'avanç.

^R Dades revisades.

Font: Idescat i Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda.

La moderació del creixement de l'economia catalana s'enquadra en el pitjor any per a l'economia internacional des del 2009

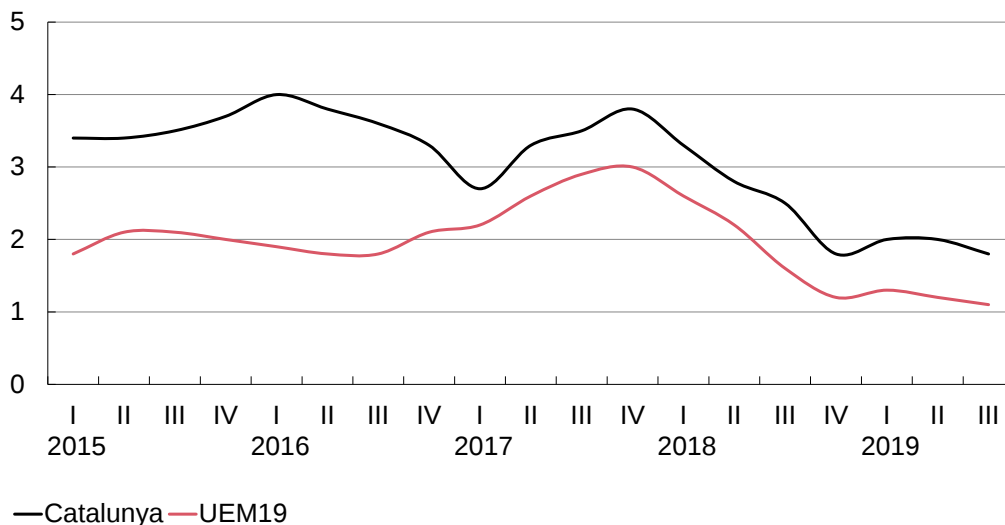
Cal destacar que la pèrdua de dinamisme de l'economia catalana s'enquadra en un any en què l'economia internacional es preveu que registri la seva pitjor evolució des de l'any 2009. El fet que l'economia catalana tingui un elevat grau d'obertura determina que el cicle econòmic sigui més avançat que a d'altres economies, de manera que s'entra abans en períodes d'alentiment però també s'inicien abans les recuperacions. En aquest sentit, fora de l'estadística oficial, les estimacions de l'AIREF apunten a que l'economia catalana hauria crescut el tercer trimestre un 0,5 % intertrimestral i un 2 % interanual. D'acord amb les dades d'aquest organisme, el primer i el segon trimestre el ritme interanual era d'un 2 % i d'un 1,9 %, per tant suggereix un creixement moderat però força estable.

D'altra banda, s'ha de destacar que la moderació en el creixement econòmic a Catalunya va ser més acusada durant l'any 2018 (sobretot a la part final), quan les tensions comercials a escala global van perjudicar el sector industrial i la demanda externa. Les dades per al 2019 mostren un creixement amb una tendència més estable. Aquest patró de desacceleració durant el 2018 i d'estabilització durant el 2019 també es detecta a la zona euro, de manera que s'observa una sincronia cíclica elevada entre l'economia catalana i la de la zona euro.

Malgrat que les expectatives sobre l'economia internacional i les economies avançades de cara als propers trimestres han empitjorat, hi ha algunes elements que podrien actuar positivament i reduir la incertesa econòmica, com el possible acord comercial parcial entre EUA i Xina, així com el possible desenllaç d'un Brexit acordat. Els bancs centrals també estan apostant per relaxar més la política

monetària per donar suport a l'activitat econòmica, tot i que serà difícil que la inversió repunti en un context global de deteriorament de la confiança d'empreses i consumidors.

Evolució del PIB a Catalunya i la zona euro (% de variació interanual)

Font: Idescat i Eurostat.

El creixement de l'economia catalana segueix superant el de la zona euro

Durant els últims trimestres el creixement de l'economia catalana ha continuat sent més alt que a la zona euro. Segons les dades del tercer trimestre del 2019, el creixement econòmic de la zona euro es modera fins a un 1,1 % interanual (va ser d'un 1,3 % i d'un 1,2 % interanual el primer i el segon trimestre, respectivament). En el cas d'Espanya, el tercer trimestre el PIB ha crescut un 0,4 % intertrimestral i un 2 % interanual (el primer i el segon trimestre havia crescut un 2,2 % i un 2 % interanual, respectivament).

Els indicadors de clima empresarial es mostren menys optimistes de cara al quart trimestre

D'altra banda, les expectatives de les empreses catalanes per al quart trimestre d'enguany encara són positives, ja que la diferència entre el percentatge d'empreses que preveu una millora en la marxa del negoci i les que preveuen un empitjorament és del 5,0 %. Tot i això, aquest saldo és el més baix des del 2015 i assenyalava un to menys optimista, si bé es manté per sobre del conjunt de l'Estat, que se situa en terreny negatiu (-2,7 %). Quant a la percepció de la situació de la marxa del negoci de les empreses catalanes en el tercer trimestre del 2019, el

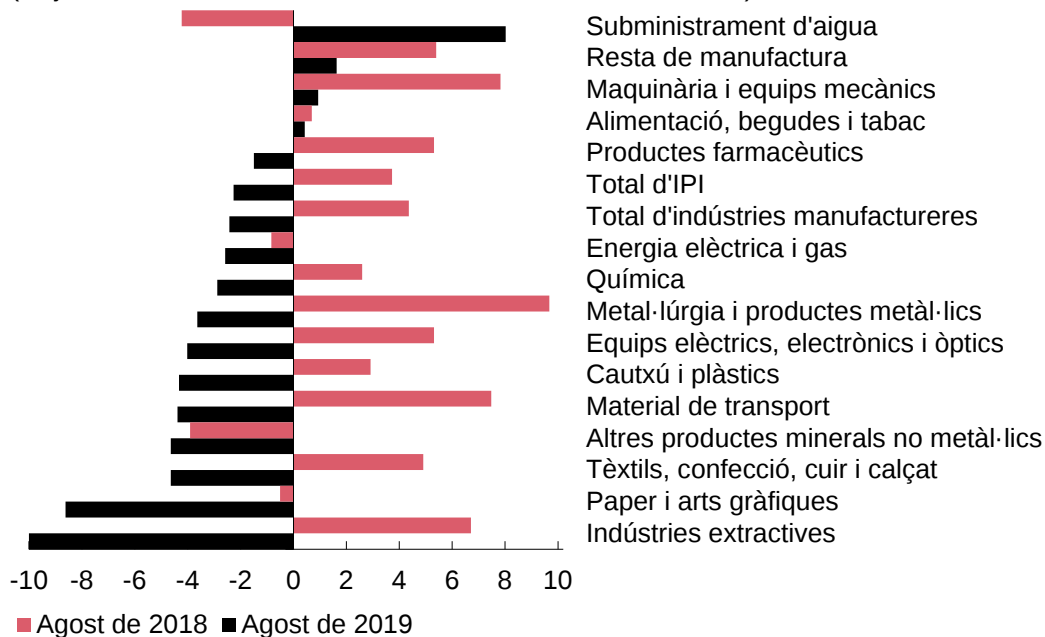
saldo ha estat positiu, del 6,3 %, però amb una percepció menys positiva que el segon trimestre i que la que es registrava durant el 2018. Durant el tercer trimestre, la percepció de les empreses catalanes també ha estat millor que la del conjunt d'Espanya (0,2 %).

El VAB del sector industrial segueix contraient-se

Durant els darrers mesos el sector industrial ha mantingut una tendència descendent. Cal recordar que el sector industrial venia registrant una forta expansió a Catalunya des de l'any 2014, però aquesta evolució va invertir-se l'any 2018, ja que la desacceleració del comerç internacional va afectar en major mesura a aquest sector (que és el més internacionalitzat). Al mateix temps, alguns subsectors industrials també s'enfronten a reptes estructurals importants (com ara el sector de l'automòbil, amb l'adaptació a les noves pautes ambientals i nous patrons de consum). Tot això va conduir a que des de finals del 2018 el VAB industrial experimentés una caiguda important, d'un 2,4% interanual el quart trimestre. Durant l'any 2019 el ritme de descens no ha estat tan pronunciat, però es manté la dinàmica negativa: el tercer trimestre el VAB industrial cau un 0,7 % interanual, similar al descens dels dos trimestres anteriors. Paral·lelament, les dades d'afiliats a la Seguretat Social corresponents a la indústria suggereixen que el sector ja no crea ocupació en termes interanuals i, de fet, mostren algun mes de reducció.

Evolució de la producció industrial

(Mitjana mòbil dels darrers 12 mesos, % de variació interanual)

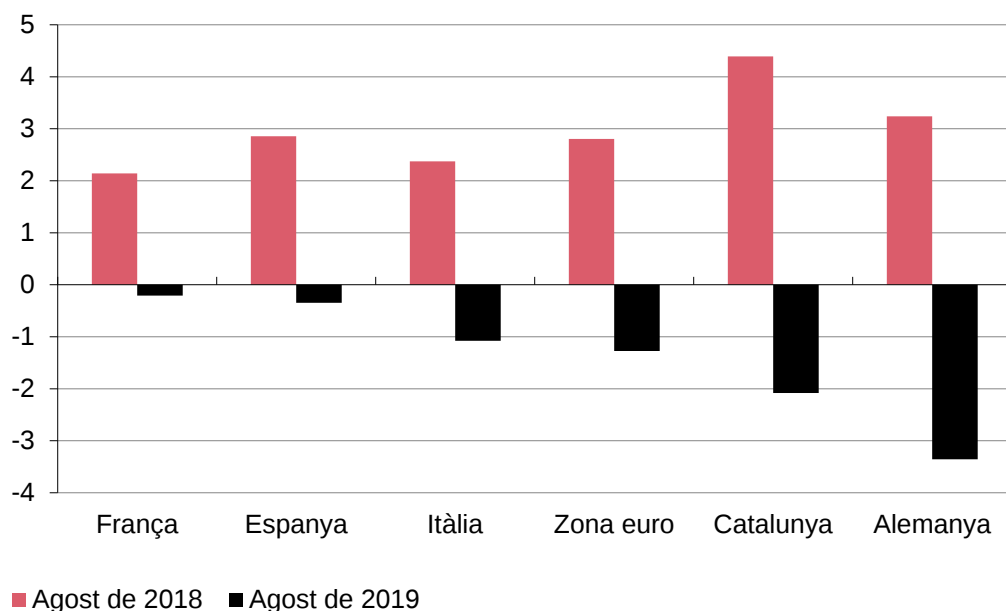
Font: Idescat i INE.

L'evolució desfavorable del sector queda recollida per les dades de producció industrial, que van enregistrar una evolució molt negativa a finals del 2018, i des d'ençà han mantingut una trajectòria feble, combinant augments i reduccions en termes interanuals. Segons la dada més recent, del mes d'agost, l'índex de producció industrial (filtrat d'efecte de calendari) augmenta un 1,5% interanual, mentre que en mitjana mòbil dels darrers dotze mesos, el descens és d'un 2,1% interanual.

La informació per branques (mesurada amb l'índex de producció industrial sense ajust de calendari, en mitjana mòbil dels darrers dotze mesos) mostra que la dinàmica negativa afecta una bona part d'activitats industrials. Les branques amb un comportament més desfavorable són el paper i arts gràfiques, el tèxtil i confecció, els altres productes minerals no metàl·lics i les activitats extractives. Com ja s'ha comentat abans, en el cas del subsector de material de transport, amb un pes rellevant dins la indústria, la caiguda està relacionada en part amb l'impacte negatiu que ha suposat per al sector l'adaptació a les noves normes d'emissions. Aquest impacte sobre el subsector s'observa molt especialment a l'economia alemanya. En l'altre extrem, les branques de la indústria catalana que presenten una evolució positiva de la producció han estat el subministrament d'aigua, les altres manufactures (que inclouen indústries com les del moble), la maquinària mecànica, i la indústria alimentària.

Evolució de la producció industrial a la zona euro

(mitjana mòbil dels darrers 12 mesos, % de variació interanual)

Dades amb els efectes de calendari corregits.

Font: Idescat, INE i Eurostat.

La producció industrial també presenta un to desfavorable als principals països de la zona euro

El deteriorament en el sector industrial des de finals del 2018 ha estat un element comú dins les grans economies de la zona euro. Si es considera la mitjana mòbil dels últims dotze mesos (fins a l'agost del 2019), s'observa una caiguda notable de la producció industrial a economies com a Catalunya o Alemanya. Cal recordar que durant el període 2014-2017 la producció industrial havia registrat a Catalunya un creixement força superior al de la zona euro.

La construcció modera el seu ritme de creixement, fins a un 3,4 % interanual

L'actual context econòmic, caracteritzat per una desacceleració de l'economia de la zona euro i una reducció de la confiança, han afavorit una moderació en el creixement del sector de la construcció. A banda d'això, cal destacar que l'entrada en vigor de la nova llei hipotecària el mes de juny també pot haver afavorit la feblesa en alguns indicadors immobiliaris. Així, el tercer trimestre del 2019 el VAB de la construcció creix un 3,4 % interanual, un augment substancial però menys dinàmic que els ritmes d'un 5,5 % i d'un 4,4 % interanual del primer i del segon trimestre, respectivament.

Projectes visats pels col·legis d'arquitectes tècnics

(nombre d'habitatges nous)

	Nombre	% de variació interanual
2006	125.506	15,0
2008	26.452	-68,8
2014	3.635	51,4
2015	5.423	49,2
2016	7.489	38,1
2017	10.091	34,7
2018	12.917	28,0
2019 (gener-juliol)	8.035	-2,3

Font: Ministeri de Foment.

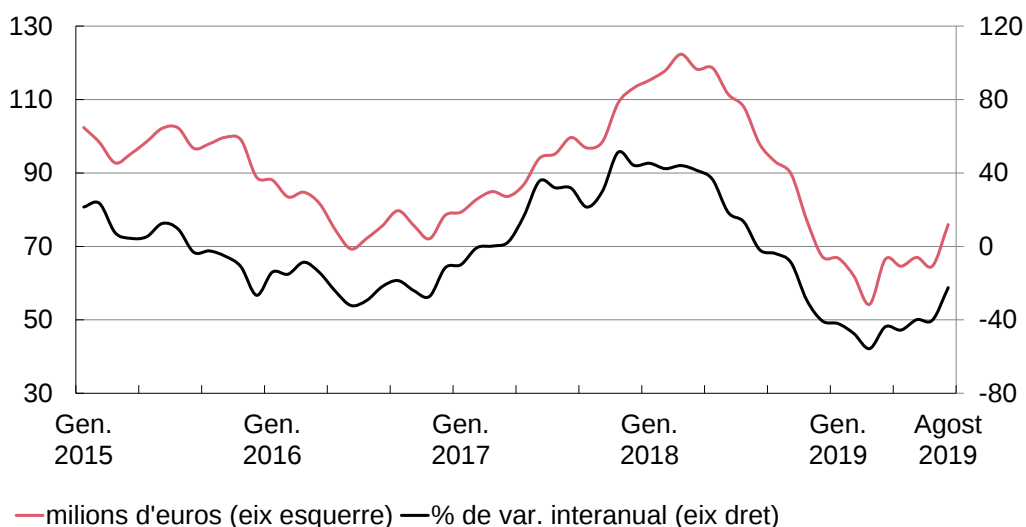
La major part d'indicadors relacionats confirmen aquest creixement menys dinàmic en comparació amb trimestres anteriors. D'una banda, els visats de nova construcció fins al mes de juliol cauen un 2,3 % interanual, després d'haver enregistrat creixements positius i per sobre del 20 % des de l'any 2014. Cal recordar, a més, que en valor absolut el nombre de projectes actual és molt inferior a les xifres que s'anotaven abans de la recessió, quan el sector registrava una expansió poc

sostenible (l'any 2018 es van registrar gairebé 13.000 projectes, mentre que l'any 2006 se'n registraven més de 125.000).

D'altra banda, les compravendes d'habitatges nous acumulen alguns mesos en negatiu, després de diversos anys amb creixements notables. Com ja s'ha avançat, aquesta dinàmica pot reflectir en part l'aplicació de la nova llei hipotecària, que preveu terminis més llargs – amb informació més detallada al consumidor per part de les entitats i dels notaris- i que explica en part la caiguda que s'està produint en les hipoteques constituïdes (a Catalunya han caigut gairebé un 17 % interanual el mes d'agost). Els preus de venda de l'habitatge, amb dades del segon trimestre del 2019, segueixen mostrant un creixement positiu, d'un 5,2 % interanual, però que és el ritme més baix des del 2015. També s'observa una moderació en l'ocupació del sector, amb un augment de l'afiliació a la Seguretat Social d'un 3,5 % interanual el tercer trimestre del 2019, mentre que durant l'any 2018 i el primer semestre del 2019 el ritme de creixement de l'afiliació superava el 4 % interanual.

Pel que fa a l'obra civil, durant el 2018 es va produir un descens intens de la licitació oficial (d'un 40,6 %), que va tornar als valor mínims de l'any 2013, i molt lluny de les xifres que s'anotaven al període 1995-2007, tant en el cas de la licitació de les administracions territorials com en l'estatal. Els darrers mesos del 2019 (fins al mes d'agost) mostren com la licitació continua en negatiu però amb una caiguda força més moderada. El retrocés en la licitació de les administracions territorials (Generalitat i administració local) s'ha moderat, mentre s'observa un augment en la licitació de l'Estat i la Seguretat Social.

Evolució de la licitació oficial (mitjana mòbil de 12 mesos)

Font: Ministeri de Foment.

El sector serveis manté un creixement sòlid (2,8 % interanual)

Segons l'avanç del PIB del tercer trimestre, el sector serveis manté un creixement robust (2,8 % interanual), similar al dels dos trimestres anteriors. Per tant, dins de l'actual context de moderació econòmica, el sector serveis mostra una resistència notable, amb una evolució sòlida dels serveis de no mercat i d'alguns serveis de mercat com les activitats professionals.

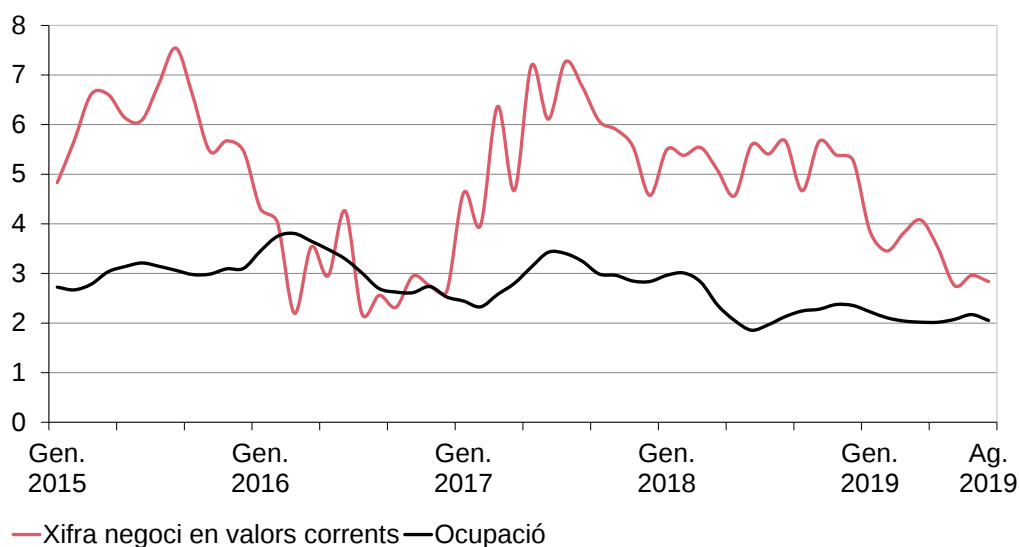
Dins de les activitats dels serveis, destaca el creixement de les activitats professionals i científiques, i també la fortalesa dels serveis de no mercat

Entre els indicadors del sector, l'indicador d'activitat del sector dels serveis (IASS) proporciona informació sobre la xifra de negoci de les empreses de serveis de mercat. Aquest indicador mostra una trajectòria favorable, tot i que durant el 2019 el ritme s'ha desaccelerat lleument: durant el 2018 va créixer un 5,3 % i en el període gener-agost d'enguany l'increment acumulat ha estat d'un 3,4 % interanual, per la desacceleració del comerç i de les activitats administratives. En canvi, destaca el fort creixement de branques com les activitats professionals i científiques.

L'afiliació a la Seguretat Social al sector serveis segueix amb un creixement notable, d'un 2,7 % interanual el tercer trimestre. Es detecta un dinamisme important als serveis de no mercat, amb un creixement de l'afiliació superior al 3 % interanual.

Indicadors d'activitat de mercat del sector de serveis

(variació interanual de la mitjana mòbil de tres mesos)

Font: INE.

La despesa de turisme estranger segueix creixent a bon ritme (4,3 % anual)

Pel que fa als indicadors turístics, segueixen mostrant uns resultats positius, sobretot en termes de despesa turística. Fins a l'agost, el nombre de turistes estrangers registrava un creixement modest, d'un 0,7 % anual, però en canvi la despesa de turisme estranger mostrava un creixement significatiu, d'un 4,3 % anual en termes acumulats. Cal recordar que la despesa de turisme estranger ha encadenat diversos anys de fort dinamisme (d'un 10,1 % el 2017 i d'un 7,2 % el 2018). En particular, s'ha produït un comportament especialment favorable en el turisme procedent de països no tradicionals i amb una despesa associada més alta. D'altra banda, les pernoctacions hoteleres també mostren un creixement, més intens en el cas del turisme estranger (3,8 % anual en termes acumulats fins al setembre del 2019).

Indicadors del sector turístic

(% de variació interanual)

	Catalunya		Espanya
Pernoctacions hoteleres	2018	Gener-setembre del 2019	Gener-setembre del 2019
Turisme total	-0,8	2,9	1,3
Turisme estatal	-5,1	0,5	3,6
Turisme estranger	0,9	3,8	0,0
Turisme estranger	2018	Gener-agost del 2019	Gener-agost del 2019
Nombre de turistes	0,4	0,7	1,5
Despesa turística	6,5	4,3	3,2

Font: INE

El VAB del sector agrari cau un 2,8 % interanual

Pel que fa a l'evolució del sector agrari i pesquer, el seu VAB en volum ha accentuat la dinàmica negativa, i el tercer trimestre el retrocés arriba a un 2,8 % interanual (després de caure un 2% interanual el segon trimestre).

Pel costat de la demanda, les dades del segon trimestre del 2019 mostren un afebliment en la inversió, mentre que el consum privat de les llars manté un ritme suau

Pel costat de la demanda, només es disposa de dades fins al segon trimestre del 2019 (i per tant, no estan encara revisades per l'Idescat, a diferència de les dades pel cantó de l'oferta). Cal recordar que el 2018 la demanda externa de l'economia catalana es va veure afectada pel clima de tensions comercials internacionals: la feblesa en les

exportacions de béns i serveis a l'estranger va determinar que l'aportació de la demanda externa al creixement del PIB es reduís gradualment, fins a tornar-se negativa el quart trimestre del 2018. D'altra banda, la demanda interna va mostrar l'any 2018 un ritme encara significatiu, amb una fortalesa notable en la formació bruta de capital.

Durant el 2019 la demanda interna ha moderat el seu creixement (fins arribar a un 1,5 % interanual el segon trimestre) per una desacceleració intensa en la formació bruta de capital, que va registrar l'augment més baix des del 2013 (1% interanual el segon trimestre). Així, la formació bruta de capital és la variable que recull en major mesura el deteriorament de les expectatives en un context de desacceleració econòmica global. Pel que fa als components de la formació bruta, destaca el retrocés de la inversió en béns d'equipament (-0,6 % interanual), mentre que la inversió en construcció mostra un dinamisme notable (3,4 %). La despesa en consum de les llars manté un creixement modest (1,4 %) però estable. D'altra banda, la despesa en consum de les administracions públiques va experimentar un augment similar als dos trimestres anteriors (2,3 % interanual).

Evolució del PIB de Catalunya

Dades amb els efectes estacionals i de calendari corregits (% de variació interanual)

	2018	2018		2019	
	Mitjana anual	Tercer trimestre	Quart trimestre	Primer trimestre	Segon trimestre
Demanda interna	2,5	2,2	2,4	1,9	1,5
Despesa en consum de les llars	2,0	1,7	1,5	1,4	1,4
Despesa en consum de les administracions públiques ¹	1,9	1,8	2,3	2,2	2,3
Formació bruta de capital ²	4,6	3,9	4,7	3,2	1,0
Béns d'equipament i altres actius	4,7	4,2	6,1	4,0	-0,6
Construcció	4,2	3,5	3,0	2,4	3,4
Saldo exterior ^{3, 4}	0,4	0,6	-0,2	0,3	0,7
Saldo amb l'estranger ⁴	-0,4	-0,3	-0,6	-0,8	1,3
Exportacions de béns i serveis	2,0	1,0	0,4	-1,6	3,1
Importacions de béns i serveis	3,6	2,1	2,4	0,7	-0,2

¹ Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat lucrativa al servei de les llars.

² Inclou la variació d'existències.

³ Inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya.

⁴ Aportació al creixement del PIB.

Font: Idescat.

Pel que fa a la demanda externa, durant el segon trimestre del 2019 les exportacions de béns i serveis a l'estranger van mostrar una millora (amb un creixement d'un 3,1 % interanual), mentre que les importacions van empitjorar la seva evolució (amb una reducció d'un

0,2 % interanual) en part a causa del creixement més feble de la demanda interna. Això va provocar que la contribució al creixement del PIB del saldo amb l'exterior millorés: va tenir una aportació positiva de 0,7 punts percentuals.

Pel que fa als indicadors disponibles pel costat de la demanda corresponents al tercer trimestre del 2019, mostren senyals desiguals. Quant al consum privat, el creixement del segon trimestre és modest, però el comportament positiu de l'ocupació i el creixement que s'observa en els salaris tenen un efecte positiu en la renda de les llars i són elements que poden sostenir el seu consum. Paral·lelament, les dades disponibles per a Espanya mostren que la taxa d'estalvi ha augmentat fins arribar el segon trimestre al 8,7 % de la renda bruta disponible. Per tant, part de la desaceleració del consum privat tindria la seva contrapartida en l'augment de l'estalvi.

D'una banda, el comerç al detall millora la evolució, amb un creixement d'un 3,5 % interanual el tercer trimestre. En el cas de les matriculacions de turismes, el tercer trimestre accentuen la caiguda anual (-4,0 %). Una part de la reducció podria explicar-se per la comparació amb el mateix període del 2018, quan les matriculacions van créixer de manera significativa per l'anticipació de compres abans de l'entrada en vigor de la nova normativa d'emissions de vehicles a partir del setembre del 2018.

Indicadors de demanda

(% de variació interanual)

	Comerç al detall	Matriculacions	
		Turismes	Vehicles de càrrega
2018			
1r trimestre	1,6	11,4	5,6
2n trimestre	0,4	8,1	14,4
3r trimestre	-2,2	3,7	17,6
4t trimestre	1,6	-4,9	4,5
2019			
1r trimestre	0,3	-3,6	-9,4
2n trimestre	0,8	-2,7	-12,4
3r trimestre	3,5	-4,0	-18,6

Font: INE i Direcció General de Trànsit.

Pel que fa a l'evolució de la inversió, la matriculació dels vehicles de càrrega a Catalunya segueix amb una tendència molt negativa (-18,6 % anual). Altres indicadors com les importacions de béns d'equipament ofereixen senyals febles: la informació tan sols arriba al segon trimestre i assenjala un creixement d'un 2,6 % interanual, per sota dels registres dels dos trimestres anteriors (quan el creixement

oscil·lava al voltant d'un 10 % interanual). Pel que fa a la inversió en construcció, en general els indicadors d'activitat del sector suggereixen un cert alentiment.

En relació al comportament de la demanda exterior, com es comenta al tercer capítol d'aquesta publicació, durant els vuit primers mesos del 2019 el creixement de les exportacions de béns ha registrat un augment acumulat d'un 2,1 % interanual, un creixement modest però que supera els registres desfavorables a finals del 2018 i principis del 2019. Les importacions de béns mantenen un ritme de creixement sòlid i més alt que les exportacions, d'un 4,2 % interanual en valor. Pel que fa al comportament del comerç exterior de serveis, com ja s'ha comentat abans, els indicadors turístics mostren una evolució favorable, en particular pel que fa al creixement de la despesa de turisme estranger (que incrementa un 4,3 % anual).

3.

El comerç exterior

Les exportacions de béns avancen un 2,1 % interanual fins a l'agost

Després de mostrar un creixement modest l'any 2018, de l'1,1 %, amb una marcada desacceleració, les exportacions catalanes de béns avancen a ritmes moderats. Durant els vuit primers mesos de l'any, les exportacions catalanes de béns augmenten un 2,1 % interanual. Entre 2009 i 2018, en termes corrents, el creixement de les exportacions ha estat ininterromput, amb un augment acumulat del 72,8 %. Pel que fa a les importacions, les dades dels vuit primers mesos del 2019 mostren un creixement del 4,2 % interanual en valors corrents, un ritme menor al del conjunt del 2018 (6,9 %).

D'altra banda, quan es consideren les dades en termes de volum, l'expansió del ritme exportador es mostra més continguda. Tot i que no es disposa d'informació per a Catalunya sobre l'evolució dels fluxos comercials en preus constants, es pot fer una aproximació a partir de l'evolució dels preus del comerç de l'economia espanyola (que augmenten fins a l'agost un 0,9 % interanual en el cas de les exportacions i un 0,5 % en el de les importacions). Tenint en compte aquesta evolució dels preus, les exportacions catalanes, en termes de volum, creixen un 1,2 % fins a l'agost, mentre que les importacions ho fan un 3,7 %.

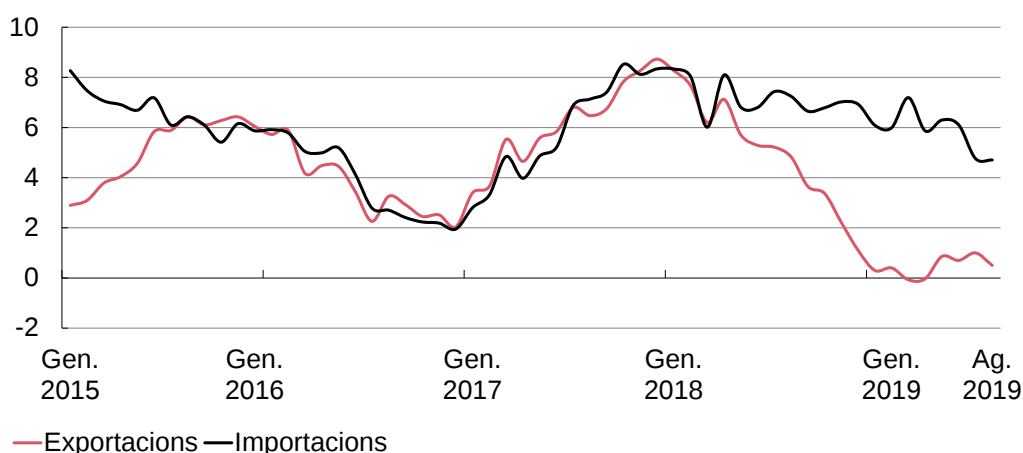
La moderació en el creixement de les exportacions catalanes s'explica, en part, per l'alentiment del comerç mundial. Com constata el *World Economic Outlook* de l'FMI publicat el mes d'octubre, el creixement del comerç global de béns i serveis perd dinamisme i es preveu un creixement de només un 1,1 % per al 2019. Les projeccions de creixement s'han rebaixat 1,4 punts percentuals respecte de les estimacions del mes de juliol i 2,3 punts respecte de les d'abril. Les tensions comercials entre els EUA i la Xina es van agreujar a mitjans d'any, amb l'increment d'aranzels (del 10 % al 25 %) sobre 200.000 milions de dòlars d'importacions xineses als EUA. A l'octubre, els EUA també han aplicat noves mesures aranzelàries a productes de la UE, especialment en el sector primari, com a resposta a la resolució de l'OMC pels subsidis il·legals a Airbus. Els països més afectats per

aquests aranzels són França, Alemanya, Espanya i Regne Unit. A Catalunya l'afectació global directa s'estima en uns 100 milions d'euros i es concentra especialment en els sectors de l'oli d'oliva i del vi. També a l'octubre continua la incertesa sobre el desenllaç del *Brexit*, ja que l'aprovació per part del Parlament britànic de l'acord de sortida negociat ha quedat prorrogada, en principi, fins al 31 de gener de 2020.

A Catalunya, s'observa una bretxa en les taxes de creixement de les exportacions i les importacions de béns que s'inicià el segon trimestre del 2018, amb una moderació acusada en les exportacions, mentre que les importacions han mantingut un creixement significatiu. Aquest fet s'explica per la combinació de la moderació en la demanda dels països europeus i l'afebliment del sector industrial, mentre que la demanda interna ha mantingut un creixement més estable i ha augmentat el seu abastiment via importacions.

Evolució del comerç de béns amb l'estranger

(mitjana mòbil de 12 mesos, % de variació interanual)

Nota: dades en valors corrents.

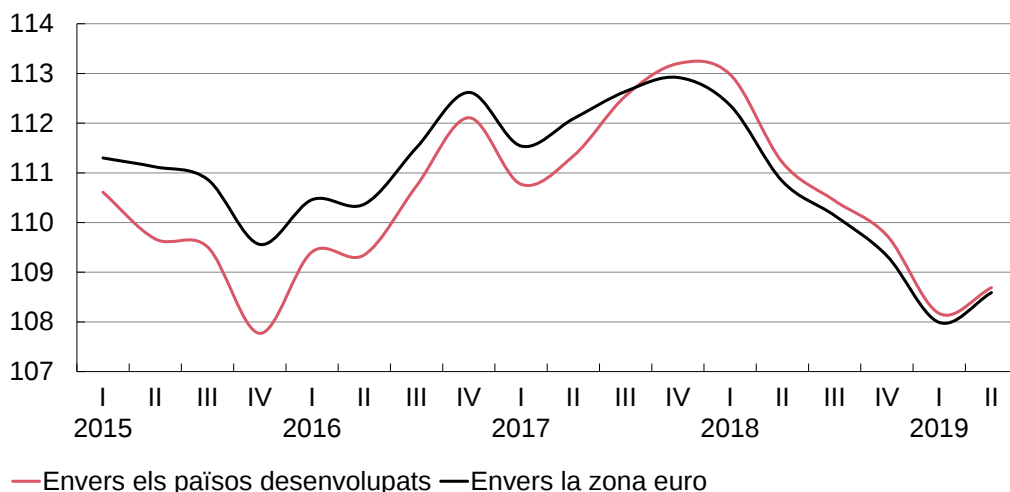
Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

No obstant això, les dades que ofereix el Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme provinents del Departament de Duanes de l'AEAT s'han d'analitzar amb prudència, especialment en el cas de les importacions. El motiu és que en el moment de realitzar la declaració duanera (o de facilitar la informació estadística a Intrastat sobre les importacions provinents de la UE) és possible que no es conegui la destinació de consum final del bé. Aquest factor és especialment rellevant en el cas de Catalunya ja que les importacions catalanes tenen un component de reexportació destacable, per la condició fronterera i pel potencial del sector logístic.

La competitivitat en costos trenca la tendència de millora

La competitivitat en costos (amb dades a nivell estatal, valorada en termes de cost laboral unitari relatiu de les manufactures, ajustat per tipus de canvi) va mantenir una tendència clarament favorable des de l'inici de la crisi tant respecte dels països desenvolupats com envers la zona euro. De fet, aquesta evolució favorable de la competitivitat va ser un dels factors que van empènyer a l'alça el creixement de les exportacions. Entre 2016 i 2017, l'evolució a la baixa dels costos laborals relatius es va frenar i la competitivitat envers els països de la zona euro i els països desenvolupats va empitjorar, un fet accentuat, a més, per l'apreciació del tipus de canvi de l'euro. En canvi, l'evolució dels índexs de competitivitat el 2018 i el 1T2019 van reprendre una evolució favorable que no ha tingut continuïtat el segon trimestre d'enguany. Aquesta evolució més recent ha estat desfavorable en bona mesura pel major increment del cost laboral unitari respecte al del conjunt d'economies competidores.

Índexs de competitivitat segons el cost laboral unitari en manufactura i tipus de canvi (dades de l'economia espanyola; índex 1999 = 100)

Nota: L'increment de l'índex indica pèrdua de competitivitat.
Font: Banc d'Espanya.

La caiguda de les exportacions del sector de l'automòbil contrasta amb el creixement generalitzat del conjunt de branques exportadores

En l'anàlisi per branques de les exportacions catalanes fins a l'agost del 2019 destaca la davallada del sector de l'automòbil, del -11,4 % interanual. La reducció de la demanda dels principals mercats europeus ha condicionat l'evolució d'un dels sectors que havia presentat major dinamisme en anys anteriors i s'havia consolidat com a segona branca per importància en les exportacions catalanes. Destaca especialment la reducció del 26,0 % del valor de les exportacions a

Alemanya. En canvi, la dinàmica de la resta de branques exportadores és força diferent. Si s'exclou el sector de l'automòbil, el creixement acumulat fins a l'agost de la resta de branques és del 3,3 %. El principal sector exportador català, la indústria química, ha augmentat les vendes a l'estranger un 5,7 % fins a l'agost i representa la principal contribució al creixement. La branca alimentària (6,4 %) també té una contribució notable al creixement. Sectors com el tèxtil (7,8 %) repunten el 2019 amb notable dinamisme.

En aquest sentit, cal destacar que les exportacions espanyoles de béns mostren una taxa de variació interanual acumulada fins a l'agost lleument inferior a Catalunya (1,1 %). Però en el cas del sector de l'automòbil, les exportacions creixen un 1,6 %.

Exportacions de béns per sectors econòmics

(valors corrents)

	2018		Gener-agost del 2019	
	milions d'euros	% de variació interanual	milions d'euros	% de variació interanual
Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca	1.530	-1,2	1.018,6	-1,6
Productes energètics; extracció i refinació petroli	2.245	-18,5	2.126,4	37,6
Alimentació i begudes	8.350	-2,5	5.869,4	6,4
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	5.855	0,5	4.181,2	7,8
Indústries químiques	17.198	2,9	12.159,0	5,7
Metal·lúrgia i productes metàl·lics	4.286	1,5	2.857,1	-2,3
Maquinària i equips mecànics	4.451	2,5	3.058,7	3,1
Màquines d'oficina, instruments precisió i òptica	950	-10,0	630,7	7,7
Equips elèctrics i electrònics	4.807	5,5	2.923,7	-2,8
Vehicles de motor i altres materials de transport	12.616	-0,1	7.869,7	-11,4
Resta branques d'activitat	8.318	3,8	5.594,0	1,3
No classificats	1.042	65,4	724,4	11,4
Total	71.649	1,1	49.013	2,1

Nota: Les dades són provisionals.

Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Les exportacions d'alt contingut tecnològic tornen a repuntar i creixen un 13,1 %

Des del 2014, les exportacions de més contingut tecnològic han crescut significativament, per damunt de la mitjana de productes industrials. Com a conseqüència d'aquest comportament, les exportacions d'alt contingut tecnològic han guanyat pes, i el 2018 van representar un 10,9 % del total de les exportacions industrials. Amb dades del primer semestre del 2019, s'observa un creixement del 13,1 % de les exportacions d'alt contingut tecnològic, mentre que el total de

productes industrials ha augmentat un 1,7 %, molt influenciat per la caiguda d'un 4,3 % de les exportacions de productes de nivell tecnològic mitjà alt, on s'inclouen els vehicles. Finalment, les exportacions de tecnologia mitjana baixa augmenten un 7,8 % i els productes de baixa tecnologia creixen un 5,7 %.

Exportacions de productes industrials per nivell tecnològic
(valors corrents)

	2018		Gener-juny 2019	
	milions d'euros	% variació interanual	milions d'euros	% variació interanual
Nivell tecnològic alt	7.399,8	1,2	4.066,7	13,1
productes farmacèutics	5.129	1,6	3.023	14,4
productes informàtics, electrònics i òptics	2.245	-0,2	1.020	7,7
altres	26	60,7	24	282,6
Nivell tecnològic mitjà alt	33.138	2,3	16.893	-4,3
productes químics	12.062	3,5	6.192	1,4
materials i equips elèctrics; maquinària i vehicles	19.904	0,8	10.096	-7,9
altres	1.172	16,4	605	2,5
Nivell tecnològic mitjà baix	9.777	-4,2	5.438	7,8
cautxú i matèries plàstiques, productes minerals no metàl·lics i metal·lúrgia	5.681	4,2	2.945	-0,5
productes metàl·lics	1.919	-0,1	994	-1,4
altres	2.177	-23,1	1.499	39,4
Nivell tecnològic baix	17.525	-0,1	9.127	5,7
productes alimentaris, tèxtils, cuir i calçat, fusta i paper	15.955	-0,5	8.323	5,7
altres	1.570	3,6	804	5,0
Total de productes industrials	67.840	0,6	35.525	1,7

Nota: Les dades són provisionals.

Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Les exportacions destinades als mercats de la UE augmenten un 2,6 % interanual fins a l'agost

Les exportacions catalanes als mercats comunitaris han crescut un 2,6 % els vuit primers mesos del 2019, mentre que les adreçades als països de fora de la UE han crescut un 1,0 %. Aquest patró difereix de la tendència dels darrers anys, en què són els mercats de fora de la UE els que s'han mostrat més expansius.

Entre el principals socis comercials a la zona euro, s'observen diferències notables en l'evolució dels vuit primers mesos del 2019. Les exportacions al principal mercat estranger, França, augmenten (5,7 %), mentre que destaca en negatiu l'exportació a Alemanya (-8,4 %), molt

influida per la reducció de la demanda de vehicles. També es produeix un fort increment en les exportacions al Regne Unit (8,3 %). Fora de la UE, destaca especialment l'augment d'exportacions a Suïssa (31,4 %). Per la seva banda, la contracció de les exportacions als EUA iniciada el 2018 es reverteix, i augmenten un 4,7 % anual els vuit primers mesos de l'any. En canvi, les exportacions a l'Amèrica llatina (-1,5 %) i l'agregat de la resta del món (-2,7 %) afronten taxes de creixement negatives.

Exportacions de béns per àrees i països (valors corrents)

	2018		Gener-agost del 2019	
	milions d'euros	% de variació interanual	milions d'euros	% de variació interanual
Unió Europea	46.273	0,6	31.817	2,6
Zona Euro	37.408	0,2	25.301	1,0
Alemanya	7.634	-4,1	4.832	-8,4
França	11.498	2,4	8.075	5,7
Itàlia	6.219	-1,7	4.306	5,4
Portugal	4.884	4,6	3.230	-0,4
Regne Unit	3.927	-2,6	2.886	8,3
Països de fora de la UE	25.377	2,1	17.196	1,0
Resta d'Europa	5.344	-1,8	3.955	10,0
Suïssa	2.362	2,5	2.039	31,4
Amèrica del Nord	2.798	-3,5	1.948	4,8
EUA	2.530	-3,2	1.762	4,7
Amèrica llatina	4.486	6,5	2.936	-1,5
Resta del món	12.748	3,6	8.357	-2,7
Japó	849	0,8	569	2,6
Xina	1.494	-3,0	1.016	1,8
Total	71.649	1,1	49.013	2,1

Nota: Les dades són provisionals.

Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Les importacions de béns augmenten un 4,2 % fins a l'agost

Els primers vuit mesos de l'any les importacions de béns mostren un creixement del 4,2 % interanual, per sota de la taxa del 2018 (6,9 %). La moderació dels fluxos comercials amb l'estranger al llarg de l'últim any i mig ha afectat menys a les importacions que a les exportacions. L'aproximació realitzada a partir de l'evolució del preu de les importacions estatals mostra, com abans s'ha indicat, una evolució de les importacions en termes constants d'un 3,7 %.

Les importacions han crescut de manera generalitzada per branques amb poques excepcions, com és el cas de l'agricultura, ramaderia i pesca (-4,6%) o la metal·lúrgia (-4,4 %). La principal branca d'importació, la indústria química, augmenta de manera significativa (9,4 %). Convé destacar també el creixement del sector de l'automoció (3,9 %), que contrasta amb la reducció de les exportacions de vehicles.

Importacions de béns per sectors econòmics
(valors corrents)

	2018		Gener-agost 2019	
	milions d'euros	% de variació interanual	milions d'euros	% de variació interanual
Agricultura, ramaderia, caça, silvicultura i pesca	3.677	-3,9	2.373	-4,6
Productes energètics; extracció i refinació petroli	8.563	25,9	6.128	10,1
Alimentació i begudes	6.238	-0,2	4.253	2,2
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	8.866	-1,0	6.088	4,0
Indústries químiques	18.208	12,0	13.315	9,4
Metal·lúrgia i productes metàl·lics	5.071	6,2	3.344	-4,4
Maquinària i equips mecànics	5.364	6,4	3.793	6,5
Màquines d'oficina, instruments precisió i òptica	2.470	-2,8	1.550	-1,6
Equips elèctrics i electrònics	6.595	-0,9	4.262	1,0
Vehicles de motor i altres materials de transport	15.582	10,3	10.850	3,9
Resta branques d'activitat	10.077	5,0	6.785	1,5
No classificats	55	15,4	54	47,4
Total	90.765	6,9	62.795	4,2

Nota: Les dades són provisionals.

Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

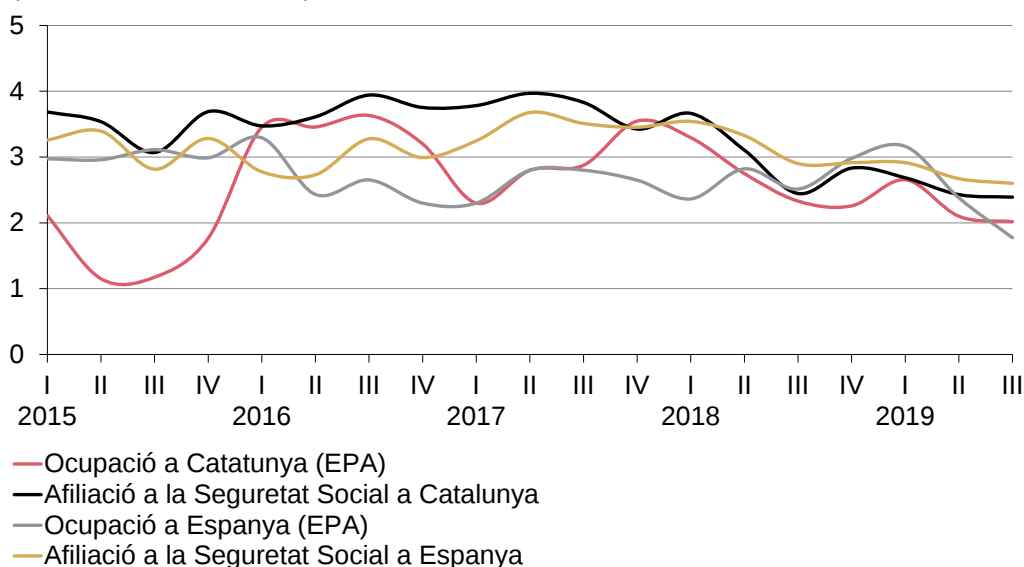
4.

Mercat de treball

El mercat de treball continua amb un creixement de l'ocupació notable, però insuficient per a seguir rebaixant l'atur

La moderació en el creixement econòmic que s'observa des del 2018 ha donat pas a un creixement de l'ocupació també més lent i uns resultats menys positius pel que fa a l'atur: tot i que l'ocupació encara augmenta a taxes significatives i que superen el 2 % interanual, l'expansió de la població activa provoca que aquesta creació d'ocupació sigui insuficient per a seguir reduint la població en atur. Segons l'Enquesta de població activa (EPA), el tercer trimestre del 2019 la població ocupada ha crescut un 2 % interanual, similar al ritme del segon trimestre (2,1 %), però inferior a l'augment que es registrava el primer trimestre (d'un 2,7 % interanual). En termes absoluts, l'EPA mostra un increment de l'ocupació de 68.500 persones en comparació amb el mateix trimestre del 2018. D'altra banda, l'afiliació a la Seguretat Social va créixer un 2,4 % interanual el tercer trimestre, igual que l'augment del segon trimestre. No obstant això, les dades més recents, del mes de setembre, mostren un creixement més feble de l'afiliació, d'un 2,2% interanual en termes de mitjana mensual, el ritme més baix des de l'any 2014.

Dinàmica de l'ocupació (% de variació interanual)

Font: Idescat, INE i Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

A Espanya l'ocupació també es desaccelera (fins al 2,6 % segons les dades d'afiliació i 1,8 % interanual segons l'EPA)

L'ocupació també segueix un perfil de desacceleració gradual a Espanya. L'afiliació a la Seguretat Social ha crescut un 2,6 % interanual el tercer trimestre, però també perd ritme progressivament i presenta les taxes més baixes dels últims anys. D'altra banda, l'ocupació de l'EPA mostra un augment força més baix i amb una desacceleració més intensa: el creixement de l'ocupació passa d'un 2,4 % interanual el segon trimestre fins a un 1,8 % interanual el tercer. Les dades d'ocupació de l'EPA corregides d'estacionalitat i d'efecte calendari (que només estan disponibles per a Espanya, però no per a les comunitats autònomes) també corroboren l'afebliment, amb un increment intertrimestral de l'ocupació molt baix (un 0,1 %), el més reduït des de principis del 2014. De tota manera cal dir que, fins al moment, l'augment de l'ocupació tant a Catalunya com a Espanya continua sent força significatiu si es compara amb l'increment del PIB, ja que presenta taxes similars i això suggereix que el creixement econòmic continua sent intensiu en factor treball. Les dades de la comptabilitat trimestral d'Espanya del tercer trimestre del 2019, que assenyalen un creixement del PIB i de l'ocupació d'un 2 % i d'un 1,8 % interanual respectivament, corroboren aquesta dinàmica.

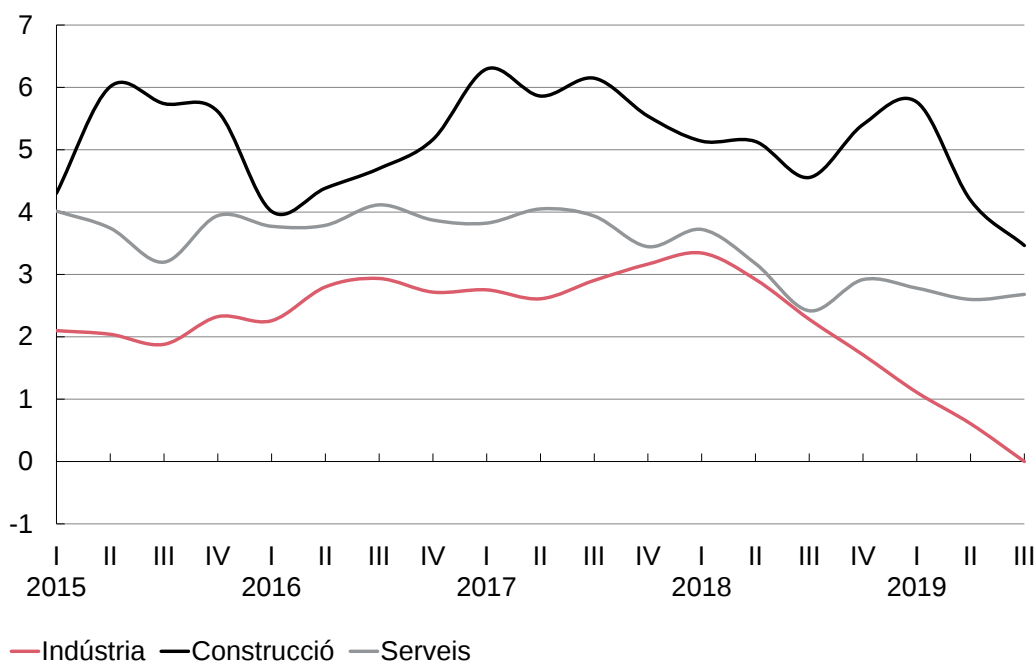
Per sectors d'activitat, s'observa una desacceleració marcada de l'ocupació en la indústria

Tornant a les dades de Catalunya, les dades d'afiliació a la Seguretat Social per grans sectors d'activitat mostren una evolució desfavorable de l'afiliació a la indústria, en línia amb el to negatiu de l'activitat al sector. Així, l'afiliació en la indústria deixa de créixer (amb un creixement interanual nul el tercer trimestre, el resultat més desfavorable des de l'any 2013), i en algun mes en particular ja registra un creixement interanual negatiu. A la construcció, l'afiliació segueix mostrant l'augment relatiu més alt (d'un 3,5 % interanual el tercer trimestre) però amb un ritme més lent que en trimestres anteriors (el primer trimestre augmentava més d'un 5 % i el segon trimestre incrementava un 4,2 % interanual). Els serveis mantenen un creixement encara significatiu (2,7 % interanual, similar als dos trimestres previs), amb un dinamisme més marcat als serveis de no mercat. En termes absoluts, el serveis representen la major part de les noves afiliacions generades l'últim any (més d'un 85 %), atès el seu gran pes en termes d'ocupació.

A un nivell més desagregat, la informació sectorial de l'afiliació a la Seguretat Social permet veure les branques que més han contribuït a l'increment de l'afiliació i quines registren els creixements relatius més

elevats. Durant el tercer trimestre del 2019, destaquen els increments de l'afiliació en l'educació (del 4,5 % interanual), les activitats sanitàries (3,1 %), les activitats de programació i consultoria informàtica (8,9 %), i l'Administració Pública i la Seguretat Social (2,8 %). També destaquen, amb menys rellevància, el comerç majorista i els serveis a edificis i activitats de jardineria. Quant a la indústria, tot i la contribució nul·la a nivell de sector, destaca l'augment de l'afiliació en la indústria alimentària (de l'1,7 % interanual) i en les activitats de reparació i instal·lació de maquinària i equipament (5,5 %). Per contra, la indústria de fabricació de vehicles de motor (-3,3 %), les activitats de recollida i tractament de residus (-7,0 %) i la indústria de confecció de peces de vestir (-4,6 %) varen contribuir negativament al creixement de l'afiliació en el sector industrial. En el sector de serveis, les activitats del personal domèstic de les llars (-4,4 %), les de reparació d'ordinadors i efectes personals (-3,6 %) i les d'edició (-2,4 %) també varen registrar contribucions negatives a l'afiliació, tendència que s'ha repetit els últims anys. D'altra banda, l'afiliació de les activitats relacionades amb l'ocupació, que inclou les persones que treballen per a empreses de treball temporal i que poden estar contractades en qualsevol sector d'activitat, registra una disminució del 0,2 % interanual, amb un descens més moderat respecte dels trimestres anteriors.

Evolució de l'afiliació a la Seguretat Social a Catalunya per grans sectors (% de variació interanual)

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

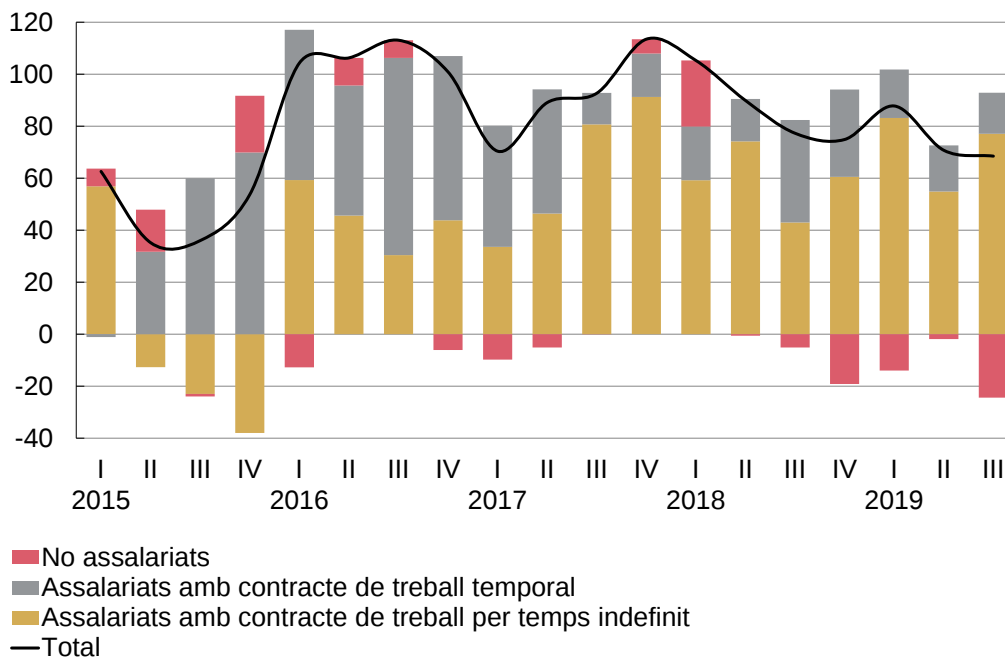
Fortalesa en la creació d'ocupació assalariada, mentre que el treball no assalariat accentua el seu retrocés

Com ja ve succeint els darrers tres anys, el creixement de l'ocupació segueix basant-se en un augment dels llocs de treball assalariats (d'un 3,2 % interanual). En canvi, el nombre de treballadors no assalariats ha intensificat de manera important el seu retrocés (passa de disminuir un 0,4 % interanual a caure un 4,6 %). Les dades d'afiliació al règim d'autònoms, que inclouen l'evolució del treball no assalariat, també apunten a una tendència a la baixa (s'ha reduït un 0,3 % interanual el tercer trimestre, però en menys mesura que el que s'observa a l'EPA).

Fort repunt del treball a temps parcial

Per gènere, l'ocupació va seguir mostrant una evolució més positiva entre les dones (amb un increment d'un 3,1 % interanual), mentre que l'ocupació masculina va augmentar un 1,1 %. Pel que fa al tipus de jornada, una de les notes destacades el tercer trimestre del 2019 és l'augment intens de l'ocupació a temps parcial (per sobre del 10 % interanual). Tot i que el treball a temps parcial presentava un bon ritme de creixement en trimestres anteriors, caldrà veure si aquesta forta acceleració és transitòria o si es manté per un temps més dilatat. La proporció de treball a temps parcial puja fins a un 14,7 %, 1,5 punts per sobre del valor que presentava un any abans.

Evolució del nombre d'ocupats per situació professional
(variació interanual en milers de persones)

Font: Idescat.

La població ocupada indefinida creix un 3,5 % interanual, i la temporal un 2,4%

Pel que fa a tipus de contracte, l'ocupació indefinida s'accelera lleugerament i creix un 3,5 % interanual, mentre que l'ocupació temporal incrementa un 2,4 %. En termes absoluts, en comparació amb fa un any (tercer trimestre del 2018) s'ha produït un augment de 92.900 persones en l'ocupació assalariada, de les quals un 83 % són treballadors indefinits, i un 17 % són treballadors temporals. La taxa de temporalitat s'ha situat en un 22,8 %, similar a la que es registrava fa un any, al tercer trimestre de l'any 2018 (22,9 %). Cal recordar que la taxa de temporalitat ha anat augmentant progressivament al llarg dels anys de recuperació econòmica (l'any 2014 era d'un 18,3 %), si bé darrerament l'increment és molt moderat.

La informació de les oficines de treball de la Generalitat (OTG) sobre contractes mostra que en el període de gener al setembre del 2019 els contractes indefinits registrats en aquestes oficines han disminuït un 2,9 % anual, de manera que s'estaria afeblint la creació d'ocupació indefinida en comparació amb anys anteriors. Cal tenir en compte, però, que la xifra de contractació indefinida prové d'unes dades diferents de l'EPA i que només recull el flux de creació (l'estoc de treballadors indefinits mesurat per l'EPA ve també determinat pels fluxos de destrucció). D'altra banda, el nombre de contractes temporals presenta un creixement modest (2,4 % anual) i per sota del corresponent als últims anys. La contractació temporal continua representant la part més gran del total de contractes (més d'un 86 % del total), amb un pes elevat dels contractes de molt curta durada, de manera que el mercat de treball segueix mostrant una rotació molt alta.

La població activa encadena un any amb un creixement interanual intens, que s'accelera fins a un 2,3 %

Una altra de les notes destacades dels últims trimestres és que la població activa torna a créixer amb força, després de que durant la recessió i els primers anys de recuperació experimentés una tendència d'estancament o lleugera reducció. Des de finals del 2018 la població activa mostra una expansió intensa, i el tercer trimestre del 2019 s'ha accelerat fins a un augment d'un 2,3 % interanual, l'increment més alt des de l'any 2008. Aquesta alça de la població activa s'explica pel fort creixement de la població en edat de treballar (d'un 1,3 % interanual), i també per l'augment en la taxa d'activitat (de 16 a 64 anys) que arriba a un 78,6 % (el màxim històric va assolir-se el 2013 amb un 79,7 %). Per gènere, l'increment de la taxa d'activitat segueix concentrant-se en les dones (amb una taxa d'activitat d'un 74,9 %, 1,8 punts més alta que un

any enrere), mentre que la taxa d'activitat masculina (82,4 %) ha disminuït mig punt en termes interanuals.

D'altra banda, la taxa d'ocupació de 16 a 64 anys puja fins a un 70,1 % el tercer trimestre, el valor més alt des del 2008 i 0,4 punts per sobre de fa un any. La bona marxa de l'ocupació femenina ha determinat que la taxa d'ocupació global creixi gràcies a la millora en la taxa d'ocupació de les dones.

Magnituds del mercat de treball a Catalunya i a Espanya

	2017	2018	Tercer trimestre del 2018	Segon trimestre del 2019	Tercer trimestre del 2019
Catalunya					
Població activa (% de variació interanual)	0,1	0,4	0,1	1,8	2,3
Població ocupada (% de variació interanual)	2,9	2,7	2,3	2,1	2,0
Assalariats amb contracte de treball indefinit	3,0	2,7	2,0	2,5	3,5
Assalariats amb contracte de treball temporal	5,5	4,6	6,4	2,9	2,4
Població en atur (% de variació interanual)	-14,6	-14,0	-15,1	-0,2	4,6
Taxa d'activitat de la població de 16 a 64 anys (%)	78,6	78,0	78,0	78,4	78,6
Taxa d'ocupació de la població de 16 a 64 anys (%)	68,0	69,0	69,6	69,6	70,1
Taxa d'atur (%)	13,4	11,5	10,6	11,2	10,9
Homes	12,5	10,9	10,5	11,0	10,3
Dones	14,4	12,1	10,8	11,4	11,5
Població de 16 a 24 anys	30,4	27,7	26,3	24,6	23,7
Taxa de temporalitat (%)	21,6	21,9	22,9	21,7	22,8
Proporció d'ocupació a temps parcial (%)	14,3	14,1	13,3	14,5	14,7
Espanya					
Població activa (% de variació interanual)	-0,4	0,3	0,3	0,9	1,0
Població ocupada (% de variació interanual)	2,6	2,7	2,5	2,4	1,8
Població en atur (% de variació interanual)	-12,6	-11,2	-10,9	-7,4	-3,4
Taxa d'activitat de la població de 16 a 64 anys (%)	75,1	74,9	75,0	75,1	75,1
Taxa d'ocupació de la població de 16 a 64 anys (%)	62,1	63,4	64,0	64,5	64,5
Taxa d'atur (%)	17,2	15,3	14,6	14,0	13,9

Font: Enquesta de població activa (EPA), de l'INE

El fort dinamisme de la població activa provoca un petit augment de la població en atur, després d'anys de descens continuat

Ja s'ha comentat que l'ocupació manté un augment significatiu, dins l'actual context de desacceleració econòmica. Tot i això, el dinamisme de la població activa ha determinat que l'augment de l'ocupació sigui insuficient per a continuar reduint la població en atur i per a absorbir l'entrada de nous actius. Com a resultat d'això, la població en atur

abandona la tendència descendent que havia començat l'any 2013, i passa a créixer un 4,6 % interanual. En valors absoluts, en comparació amb el tercer trimestre del 2018 el nombre d'ocupats ha augmentat en 68.500 persones, però al mateix temps la població activa ha incrementat en 86.900 persones, de manera que la població en atur en termes absoluts ha crescut en 18.400 persones.

La taxa d'atur se situa en un 10,9 %, i torna a baixar la proporció d'atur de llarga durada

La taxa d'atur a Catalunya s'ha situat en un 10,9 %, tres dècimes més alta que la que es registrava el tercer trimestre del 2018 (10,6 %). Tot i aquest petit augment, la proporció d'atur de llarga durada i la de molt llarga durada segueixen a la baixa fins a situar-se en un 36,8 % i un 20,1 %, respectivament, els valors més baixos des del 2009 i el 2010, respectivament.

Puja la taxa d'atur en les dones (11,5 %), mentre que la taxa d'atur dels joves de 16 a 24 anys, que segueix elevada (23,7 %), marca el valor més baix des del 2008

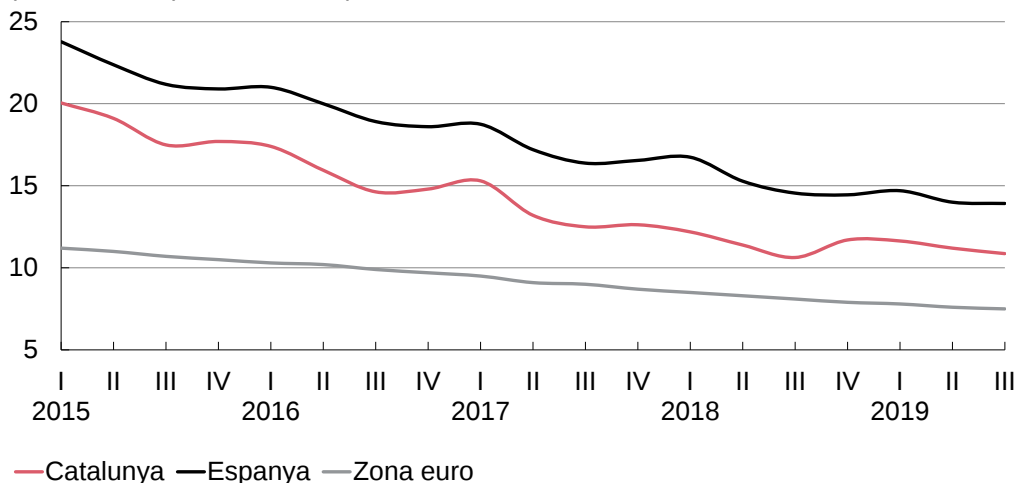
Per col·lectius, en comparació amb un any abans, la taxa d'atur de les dones (11,5 %) puja en 0,7 punts percentuals, perquè tot i el bon comportament de l'ocupació, s'ha produït un augment intens de noves dones actives. En canvi, la taxa d'atur dels homes baixa a un 10,3 % (dues dècimes menys que el tercer trimestre del 2018). També disminueix de manera important la taxa d'atur de la població estrangera, fins a un 17 % (gairebé 4 punts menys que fa un any), gràcies al bon comportament de l'ocupació del col·lectiu. Pel que fa a la taxa d'atur juvenil (de la població de 16 a 24 anys), es redueix fins a un 23,7 %, el valor més baix des del 2008. En el grup d'edat juvenil una mica més ampli, de 16 a 29 anys, la taxa d'atur també disminueix (fins a un 19,2 %).

El segon trimestre la taxa d'atur a Espanya se situa en un 13,9 %, i a la zona euro en un 7,5 %

A Espanya, la població activa creix (1 % interanual) però amb un comportament més moderat que a Catalunya, de manera que la creació d'ocupació ha permès seguir disminuint el nombre d'aturats (-3,4 % interanual), tot i que cauen amb menys intensitat que els últims anys. La taxa d'atur espanyola ha disminuït fins a un 13,9 %, (0,7 punts percentuals menys que fa un any). Pel que fa a la zona euro, la taxa d'atur segueix evolucionant a la baixa, i el tercer trimestre arriba a un

7,5 % (taxa ajustada d'estacionalitat), el valor més baix des de mitjans 2008. Per països, les taxes d'atur més reduïdes són les registrades per Alemanya (3,1 %), els Països Baixos (3,4 %) i Malta (3,4 %), mentre que les taxes d'atur més altes continuen sent les de Grècia (16,9 %, amb dades de juliol) i Espanya (14,2 %, dada ajustada d'estacionalitat).

Evolució de la taxa d'atur (% d'aturats / població activa)

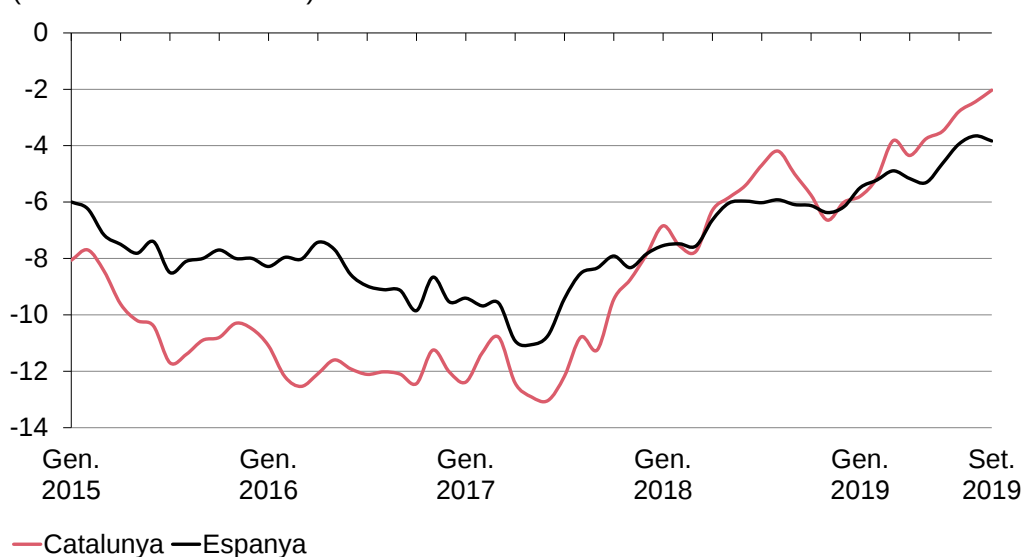

Font: Idescat, INE i Eurostat.

L'atur registrat cau un 2,0 % interanual el setembre del 2019 i continua la moderació del seu ritme de caiguda

Durant el tercer trimestre l'atur registrat ha mantingut una tendència de descens interanual, si bé ha continuat la moderació d'aquesta caiguda. Amb dades de setembre del 2019, el retrocés és d'un 2,0 % interanual a Catalunya.

Evolució de l'atur registrat (% de variació interanual)

Font: oficines de treball de la Generalitat i Servei Públic Estatal d'Ocupació.

Pel que fa a Espanya, l'atur registrat ha disminuït un 3,8 % interanual el setembre. En els dos casos, representa la menor caiguda de l'atur des de l'inici de la recuperació l'any 2014. Aquesta evolució és coherent amb el que mostrava l'EPA, i suggereix que el creixement més moderat de l'ocupació i el dinamisme de la població activa faran més difícil aconseguir noves reduccions de la població en atur.

5.

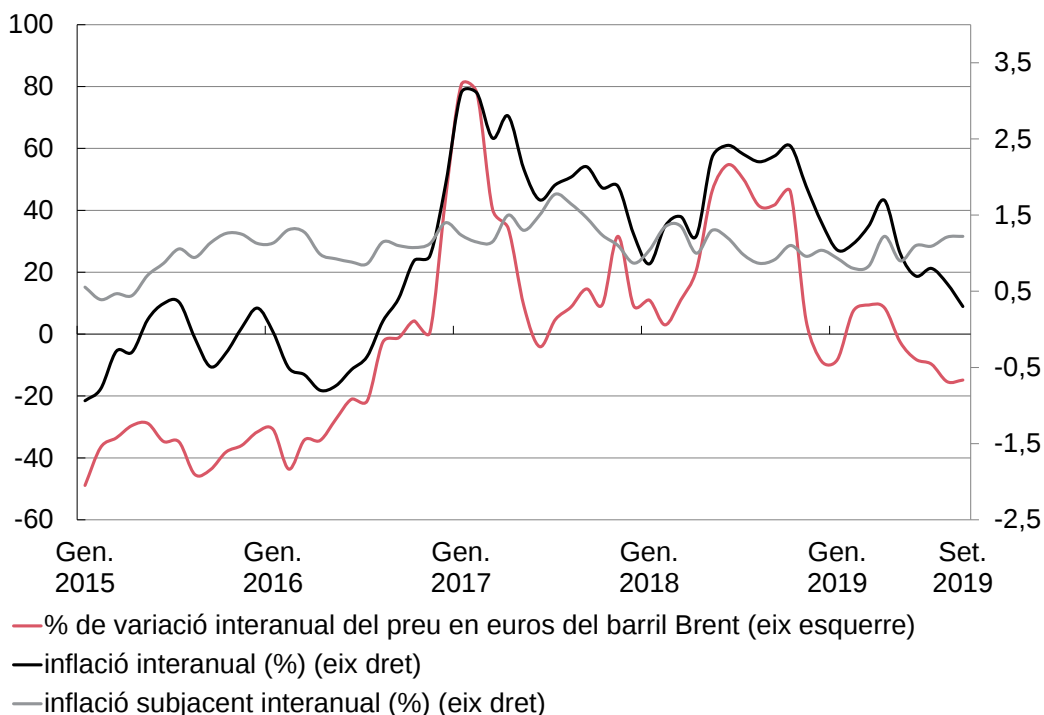
L'evolució dels preus i dels salaris

5.1. L'evolució dels preus

El creixement dels preus segueix frenant-se i arriba a nivells mínims

L'evolució dels preus segueix la tendència de moderació dels darrers trimestres. La inflació s'ha situat en un 0,3 % interanual el setembre, el valor més reduït dels darrers tres anys. Aquest fet indica tant una absència de tensions en la majoria de preus (tal com mostra el valor moderat de la inflació subjacent- d'un 1,2 %-) i, a la vegada, el comportament a la baixa del preu del barril Brent, atès que la trajectòria dels preus està fortament condicionada per l'evolució de la cotització del petroli. Al mateix temps la trajectòria dels preus de l'electricitat, orientada a la baixa, també ha incidit en l'evolució de la inflació.

Evolució del preu del petroli i la inflació (% de variació interanual)

Font: INE i Banc d'Espanya.

La inflació subjacent segueix moderada, amb valors que no superen l'1,2 %

Tal com ja s'ha comentat, la inflació subjacent ha estat d'un 1,2 % interanual el setembre, de manera que se situa per sobre de la inflació general, una situació que ja es dona des del mes de juny i que cada vegada és més accentuada. Cal recordar que la inflació subjacent no té en compte l'evolució dels productes amb inflacions més volàtils, de manera que recull la tendència de fons dels preus de l'economia catalana. La moderació que mostra la inflació subjacent en els últims anys es deriva de factors diversos, com ara l'evolució moderada del consum privat i l'estancament o retrocés dels salaris durant els anys de crisi i de recuperació, si bé els darrers trimestres els salaris comencen a mostrar un creixement nominal positiu i superior al dels darrers anys.

Durant tot el 2019, el preu del petroli ha anat fluctuant. Els increments de producció als EUA i l'afebliment del comerç i de l'economia mundials han portat a una lleugera moderació, i el mes de setembre el barril Brent se situa en els 63,6 euros, per sota del preu que presentava un any abans. A més a més, cal tenir en compte que la depreciació de l'euro enfront el dòlar que està tenint lloc des del febrer de 2018 accentua lleugerament l'efecte de les pujades de preus del petroli i en suavitza les baixades. Així doncs, mentre que el setembre el preu del barril en dòlars és un 19,6 % inferior que un any abans, en euros l'abaratiment és d'un 14,8 %.

Els grups de despesa de l'habitatge i el dels transports són els dos grups que registren taxes negatives

El grup dels hotels, cafès i restaurants és el grup més inflacionista, amb un creixement de preus del 2,2 % interanual el setembre. El grup Altres és el segon grup amb un creixement més elevat de preus, tot i que moderat (1,9 %). La resta de grups ha registrat creixements molt baixos o, fins i tot, descensos de preus. En aquest darrer cas hi trobem el grup de l'habitatge, amb una taxa de creixement interanual negativa del -3,8 %. Aquest grup inclou, a banda del lloguer de l'habitatge (1,6 %) i altres subgrups, el comportament dels preus de l'electricitat, el gas i altres combustibles, que han registrat, el setembre, un descens substancial, de l'11,2 % interanual. Com que aquest subgrup té una ponderació important dins de l'índex de preus català, del 58,2 per mil, el seu comportament ha tingut un paper important en la moderació del comportament de l'IPC. Un segon grup amb un descens interanual de preus ha estat el dels transports (-0,6 %). En aquest grup hi té un pes important el subgrup de la utilització de vehicles personals, que inclou els combustibles, i que ha baixat els preus un 1,7 %.

Evolució de l'IPC per grups de despesa (% de variació interanual)

	General	Aliments	Begudes, alcohol i tabac	Vestit	Habitatge	Parament de la llar	Medicina	Transports	Comunicacions	Lleure i cultura	Ensenyament	Hotels, cafès i restaurants	Altres béns i serveis
Catalunya													
Mitjana del 2016	0,1	1,7	0,4	0,7	-3,6	1,0	0,2	-2,0	2,5	-0,6	1,1	1,3	2,0
Mitjana del 2017	2,2	1,7	1,6	0,6	3,2	0,3	1,2	4,7	1,2	1,6	0,9	2,2	1,5
Mitjana del 2018	1,8	2,0	1,8	0,9	2,4	0,5	0,8	3,9	2,1	-0,1	0,7	1,9	1,2
Desembre del 2017	1,2	2,1	1,4	0,6	0,8	-0,2	1,7	2,7	0,1	-0,8	0,5	1,7	1,2
Desembre del 2018	1,4	1,6	1,4	1,1	3,1	0,8	1,0	0,3	2,1	-0,2	1,0	2,0	1,6
Juliol del 2019	0,8	1,7	0,5	0,8	-1,2	1,1	0,9	0,1	0,2	0,1	1,2	2,3	1,9
Agost del 2019	0,6	1,8	0,7	0,9	-2,4	1,3	0,8	-0,2	0,4	0,5	1,2	2,4	1,8
Setembre del 2019	0,3	1,5	0,6	1,1	-3,8	1,3	0,9	-0,6	0,3	0,4	1,3	2,2	1,9
Espanya													
Mitjana del 2016	-0,2	1,4	0,5	0,6	-4,2	0,2	-0,2	-2,1	2,6	-1,0	0,6	1,1	1,6
Mitjana del 2017	2,0	1,2	1,7	0,5	3,9	-0,4	0,7	4,2	1,3	1,1	0,9	1,9	0,9
Mitjana del 2018	1,7	1,6	1,9	0,9	2,4	0,1	0,3	3,6	2,2	-0,2	0,8	1,9	0,9
Desembre del 2017	1,1	1,7	1,7	0,5	1,3	-0,5	0,4	1,9	0,2	-0,6	0,7	1,9	0,7
Desembre del 2018	1,2	1,3	1,4	0,9	2,5	0,3	0,9	0,2	2,3	-0,1	1,0	1,8	1,1
Juliol del 2019	0,5	0,9	0,5	0,9	-1,7	0,6	0,9	0,5	0,2	-0,3	1,0	2,0	1,3
Agost del 2019	0,3	1,0	0,6	0,9	-3,3	0,7	0,9	0,2	0,5	0,1	1,0	1,9	1,3
Setembre del 2019	0,1	0,9	0,5	1,0	-4,8	0,7	0,9	0,0	0,4	0,1	0,7	2,0	1,4

Font: elaboració a partir de les dades de l'INE

La resta de grups es mantenen en taxes moderades, des del 0,3 % interanual del grup de les comunicacions el mes de setembre, fins a l'1,5 % del grup dels aliments.

Els serveis són el grup més inflacionista de la inflació subjacent el tercer trimestre

Dins de la inflació subjacent, els serveis han estat el grup més inflacionista al llarg del trimestre (1,6 % interanual el setembre), en línia amb el patró de comportament dels darrers trimestres. El grup de l'alimentació elaborada, begudes i tabac mostra un creixement de preus més contingut (1,1 %). Els béns industrials sense productes energètics, com acostuma a ser habitual, registren l'increment més reduït, del 0,8 % interanual el mes de setembre.

Pel que fa als grups especials que no formen part de la inflació subjacent, destaca l'evolució dels preus dels productes energètics, que han registrat una taxa negativa del 6,7 %. Cal recordar que aquest és un

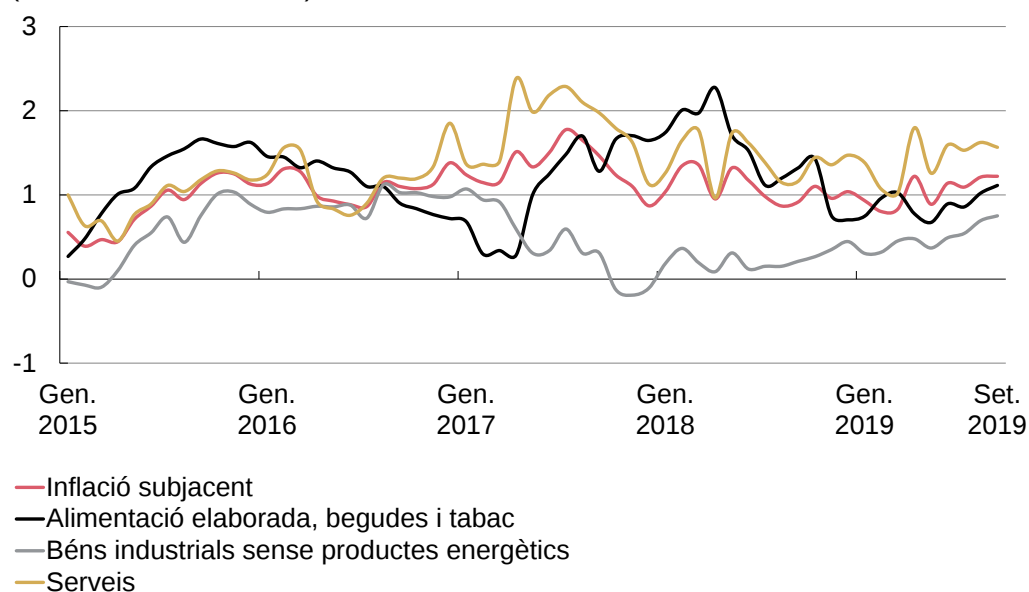
Evolució de l'IPC per grups especials (% de variació interanual)

	Índex de preus sense aliments no elaborats ni productes energètics					
	Total	Serveis	Béns industrials sense productes energètics	Alimentació elaborada, begudes i tabac	Alimentació no elaborada	Productes energètics ¹
Catalunya						
Mitjana del 2016	1,1	1,2	0,9	1,1	2,4	-8,3
Mitjana del 2017	1,3	1,8	0,4	1,1	2,8	8,0
Mitjana del 2018	1,1	1,4	0,2	1,5	3,1	6,5
Desembre del 2017	0,9	1,1	-0,1	1,6	2,9	2,9
Desembre del 2018	1,0	1,5	0,4	0,7	3,3	2,7
Juliol del 2019	1,1	1,5	0,5	0,9	3,0	-2,8
Agost del 2019	1,2	1,6	0,7	1,0	2,9	-4,6
Setembre del 2019	1,2	1,6	0,8	1,1	2,1	-6,7
Espanya						
Mitjana del 2016	0,8	1,1	0,5	0,8	2,3	-8,6
Mitjana del 2017	1,1	1,6	0,2	0,7	2,6	8,0
Mitjana del 2018	0,9	1,5	0,0	1,0	3,1	6,1
Desembre del 2017	0,8	1,3	-0,3	1,2	2,8	2,6
Desembre del 2018	0,9	1,5	0,2	0,5	3,2	2,1
Juliol del 2019	0,9	1,4	0,3	0,5	1,6	-2,4
Agost del 2019	0,9	1,4	0,4	0,6	1,5	-4,5
Setembre del 2019	1,0	1,5	0,4	0,6	1,3	-6,6

¹ Inclou els preus de carburants i combustibles i el d'altres productes energètics (electricitat, etc.).

Font: INE.

Evolució de la inflació subjacent i dels seus components a Catalunya (% de variació interanual)

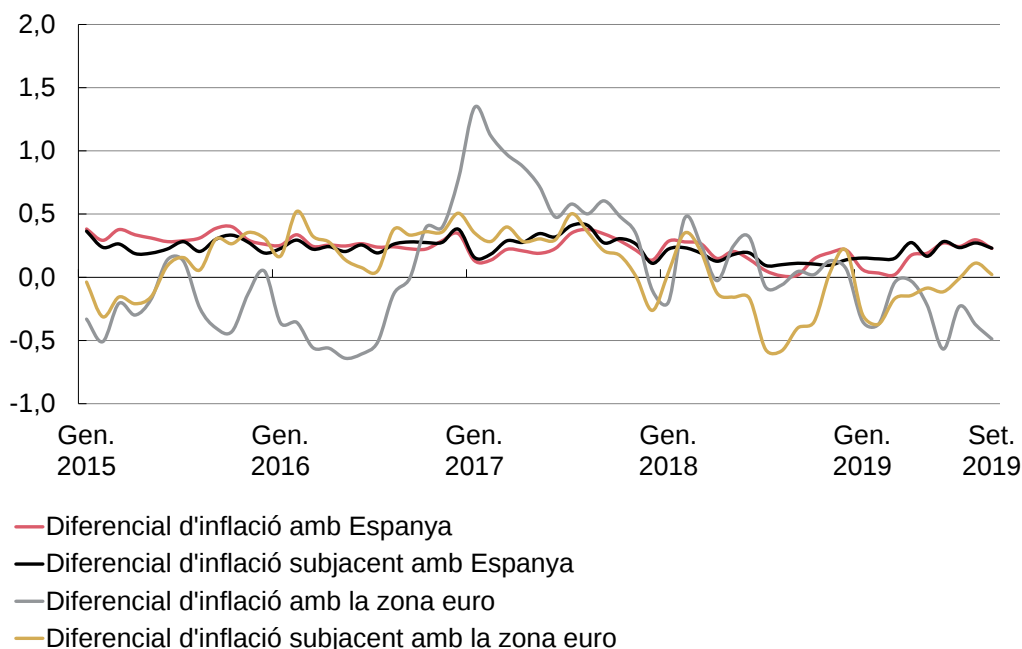
Font: INE.

dels grups especials amb un comportament més volàtil i, de fet, fa uns mesos presentava un creixement interanual significatiu (d'un 4,8 % interanual el mes de març). Els preus de l'alimentació no elaborada creixen un 2,1 % interanual.

El diferencial d'inflació entre Catalunya i Espanya creix lleugerament

Durant el primer trimestre del 2019 les inflacions d'ambdues economies, la catalana i l'espanyola, van ser pràcticament de la mateixa magnitud. A partir del segon trimestre, el creixement dels preus a Catalunya es va situar lleugerament per sobre del d'Espanya, i aquest diferencial ha crescut lleugerament durant el tercer trimestre, durant el qual no ha baixat de les dues dècimes. Entre els grups, la tònica general és que la inflació és més elevada a Catalunya que a Espanya. Entre aquests grups, la diferència més elevada la trobem en el grup de l'habitatge, amb un punt de diferència. En aquest diferencial hi té un paper important el subgrup de l'electricitat, el gas i els combustibles, amb un diferencial d'1,4 punts. Els grups dels aliments, el parament de la llar i l'ensenyament són els que mostren un diferencial positiu més acusat, de sis dècimes. Pel que fa als grups on la inflació és més elevada a Espanya, trobem el grup dels transports (sis dècimes) i el de les comunicacions (una dècima).

Evolució dels diferencials d'inflació de Catalunya amb Espanya i amb la zona euro (punts percentuals)

Font: INE.

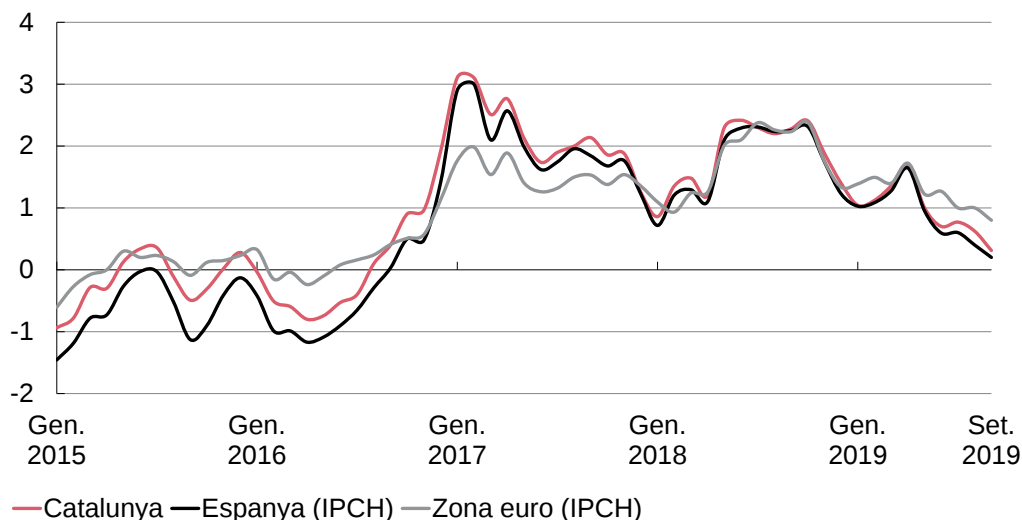
Durant tot el tercer trimestre, la inflació subjacent a Espanya s'ha situat en taxes molt similars a la catalana, amb diferencials que oscil·len les dues dècimes. El diferencial més elevat el trobem en el grup de l'alimentació elaborada (1,1 % interanual a Catalunya i 0,6 % a Espanya el setembre). Dins d'aquest grup destaca la rúbrica de l'aigua mineral, els refrescos i els sucus, amb un diferencial de 2,5 punts percentuals. Els béns industrials sense productes energètics també creixen més a Catalunya que a Espanya (quatre dècimes més segons dades de setembre).

D'altra banda, en els altres dos grups especials que no formen part de la inflació subjacent trobem un diferencial negatiu d'una dècima en el grup dels productes energètics, que els darrers mesos experimenta a Catalunya un comportament més baixista. La unificació a l'alça del tipus de l'impost especial sobre hidrocarburs, vigent des de principis del 2019, podria explicar part d'aquest comportament, atès que fins ara hi havia trams autonòmics, i a Catalunya ja s'aplicava el nivell màxim, fet que no succeïa a totes les autonomies. El grup de l'alimentació no elaborada s'ha encarat més a Catalunya (2,1 % interanual) del que ho ha fet a Espanya (1,3 %), en part perquè els preus de la fruita fresca no baixen tant com la mitjana estatal, i aquest subgrup té una ponderació relativament important dins de l'índex.

La inflació a la zona euro segueix mantenint-se molt moderada

Durant tot el 2019 la inflació a la zona euro ha oscil·lat en valors molt baixos, per sota de l'1,7 % interanual, i durant el tercer trimestre encara s'ha aguditzat més la moderació. El mes de setembre, la inflació ha estat del 0,8 % interanual. Per la seva banda, la inflació subjacent a la

Evolució dels preus a Catalunya, Espanya i la zona euro
(% de variació interanual)

Font: INE i Eurostat.

zona euro també s'ha mantingut en taxes moderades, si bé superiors a l'índex general, i el setembre ha tancat amb una taxa interanual de l'1,2 %.

Per països de la zona euro, destaca la inflació interanual, amb dades de setembre, a Eslovàquia (3,0 %) i als Països Baixos (2,7 %). Els països menys inflacionistes han estat Xipre (-0,5 %) i Portugal (-0,3 %).

Els darrers mesos, la inflació a Catalunya és inferior a la de la zona euro, tot i que el diferencial es manté molt contingut

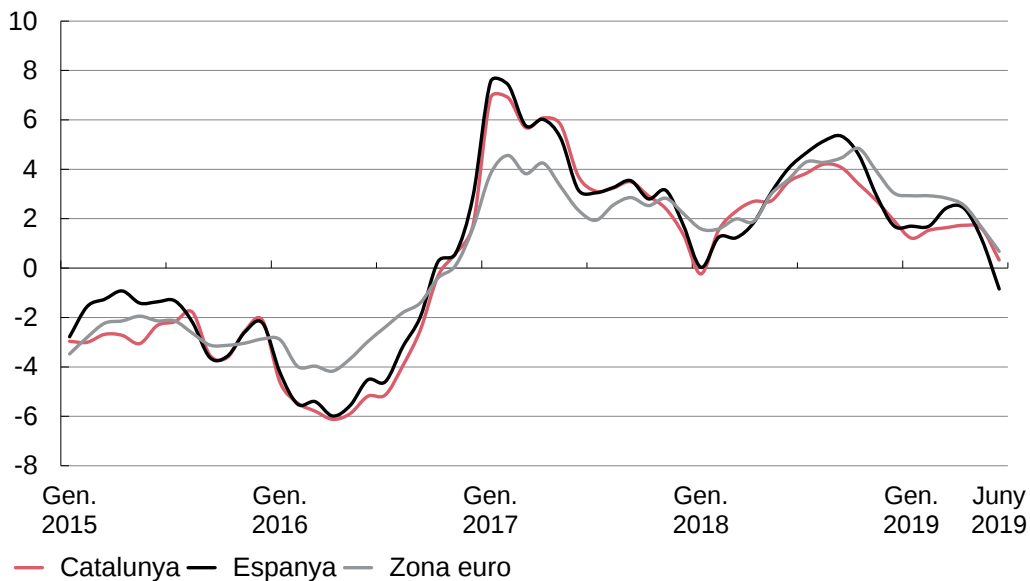
Des de l'inici de l'any 2019, la inflació a Catalunya és menor que la que es registra a la zona euro. Durant el darrer trimestre el diferencial negatiu s'ha ampliat i el mes de setembre va assolir 0,5 punts percentuals. Els preus del petroli expliquen en bona mesura aquesta trajectòria: l'energia té més pes dins l'IPC català que dins de la zona euro, i la moderació en els preus de l'energia dels darrers mesos ha determinat que la inflació a Catalunya s'hagi frenat més que a la zona euro. Pel que fa a la inflació subjacent (que no es veu directament afectada pel preu del petroli), el diferencial entre Catalunya i la zona euro és negatiu o nul pràcticament des del mes d'abril de 2018.

L'IPRI del tercer trimestre entra en terreny negatiu i s'amplia el diferencial amb Espanya

Durant el tercer trimestre l'evolució interanual dels preus industrials ha registrat valors negatius, concretament durant els mesos d'agost (-1,0 %) i setembre (-1,1 %). Aquesta trajectòria negativa, que no es registrava des de l'any 2016, es deu en bona part a l'evolució dels preus del petroli, i concorda amb l'evolució que es va observant en l'índex de preus de consum. Destaca un descens important dels preus de l'energia (-6,5 %) i, dins d'aquest grup, s'observa un descens interanual del 6,9 % en els preus de la divisió del subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat. Els béns intermedis també han registrat un descens interanual de preus, del 2,2 %, mentre que la resta de grups han experimentat creixements de preus. Els béns d'equipament (0,5 %) també han registrat un increment de preus moderat, mentre que els béns de consum s'han encarat més del que ho havien fet els mesos anteriors (2,6 %). Per la seva banda, els preus industrials a Espanya han baixat respecte de l'any anterior un 3,3 % el setembre, amb un diferencial negatiu de 2,2 punts percentuals respecte de Catalunya. Aquesta diferència és deguda, principalment, als preus de l'energia, que a Espanya han baixat a una taxa interanual del 10,0 % el setembre. Els béns intermedis també han baixat (-1,0 %). Pel que fa a la zona euro, el mes d'agost els preus industrials es van abaratir per primer cop des de l'any 2016, i van baixar un 0,8 % interanual.

Evolució de l'índex de preus industrials

(% de variació interanual)

Font: INE i Eurostat.

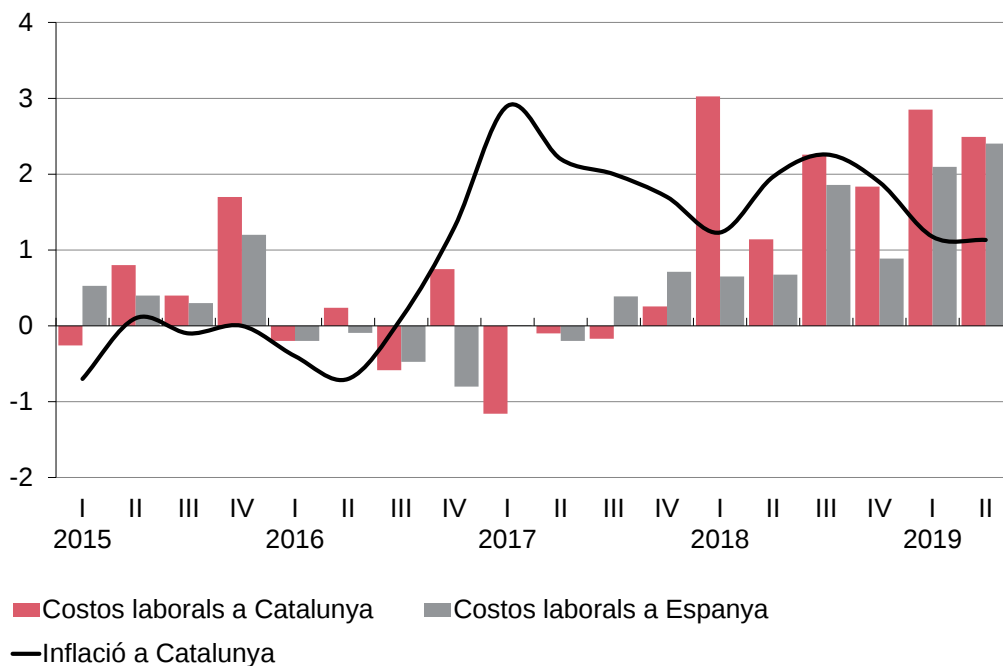
5.2. L'evolució dels salaris i dels costos laborals

Els costos laborals han augmentat un 2,7 % durant el primer semestre, en un context de moderació de la inflació

Segons les dades de l'Enquesta trimestral de cost laboral, durant el segon trimestre d'enguany els costos laborals per treballador i mes han augmentat un 2,5 % interanual, de manera que en el conjunt del primer semestre aquests costos avancen un 2,7 % interanual. Aquestes dades s'emmarquen en una tendència a l'alça iniciada el 2018, després d'un període d'evolució moderada o a la baixa. Aquest increment dels costos se situa per sobre de la inflació experimentada durant la primera meitat de l'any (1,2 %). En el conjunt de l'Estat, el creixement dels costos se situa en el 2,3 % interanual durant el primer semestre del 2019.

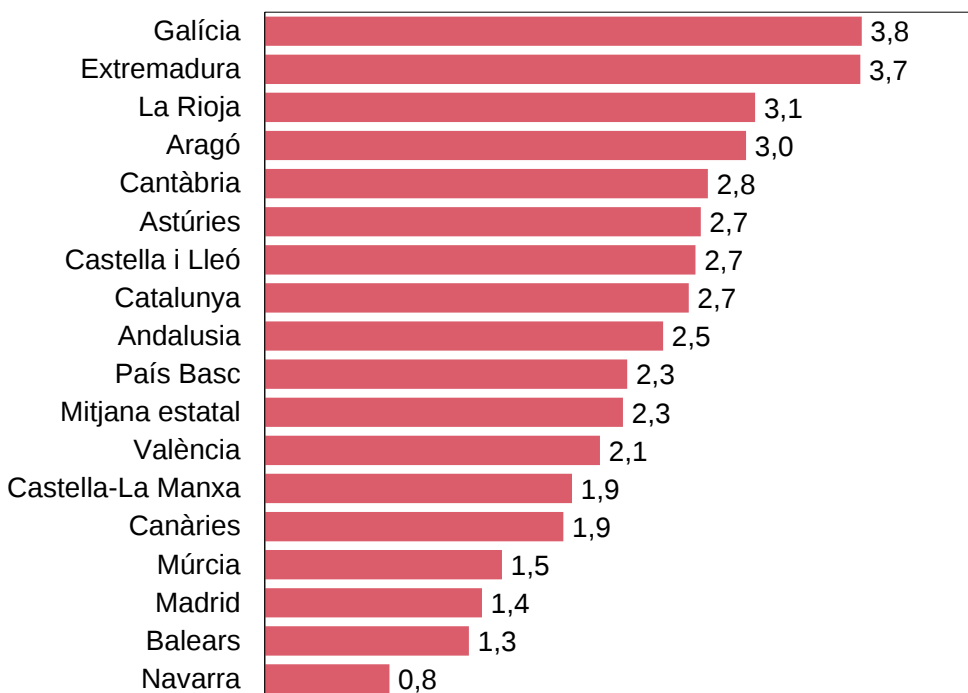
L'anàlisi per comunitats autònomes mostra un creixement generalitzat durant el primer semestre: des dels augments més moderats a Navarra (0,8 %), les Illes Balears (1,3 %) i la Comunitat de Madrid (1,4 %), fins a increments per sobre del 3 % a Galícia, Extremadura, La Rioja i Aragó.

Costos laborals per treballador i mes a Catalunya i al conjunt de l'Estat (% de variació interanual)

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (INE).

Cost laboral per treballador i mes a les comunitats autònomes Primer semestre del 2019 (% de variació interanual)

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (INE).

Pel que fa a l'evolució dels components dels costos laborals, la part del cost salarial presenta un increment de l'1,9 % interanual durant el primer semestre del 2019. Aquesta variació és el resultat d'un increment del 2,3 % del cost salarial ordinari i d'una disminució del 0,6 % del cost salarial extraordinari, que comprèn les pagues extraordinàries així com els endarreriments. A Espanya, els costos salarials també augmenten a un ritme de l'1,9 % interanual. En aquest cas, és el resultat dels increments del 2,1 % de la part ordinària i del 0,6 % de la part extraordinària.

Costos salarials i laborals

Primer semestre (% de variació interanual)

	Cost per treballador i mes		Cost per hora de treball efectiva	
	2018	2019	2018	2019
Catalunya				
Cost laboral total	2,1	2,7	2,0	3,8
Cost salarial	2,0	1,9	1,9	3,1
Cost salarial ordinari	2,4	2,3	2,5	3,4
Cost salarial extraordinari	-0,6	-0,6	-1,3	1,4
Cost laboral no salarial	2,3	5,0	2,4	6,0
Hores pactades	0,0	-0,1	-	-
Hores efectives de treball	-0,1	-0,9	-	-
Espanya				
Cost laboral total	0,7	2,3	0,8	3,0
Cost salarial	0,7	1,9	0,8	2,6
Cost salarial ordinari	0,9	2,1	1,1	2,7
Cost salarial extraordinari	-0,8	0,6	-1,3	1,9
Cost laboral no salarial	0,7	3,3	0,8	4,0
Hores pactades	-0,1	-0,1	-	-
Hores efectives de treball	-0,2	-0,7	-	-

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (INE).

D'altra banda, els costos laborals no salarials, que inclouen les cotitzacions a la Seguretat Social i altres percepcions no salarials, augmenten un 5,0 % interanual. En el conjunt de l'Estat, els costos laborals no salarials s'incrementen un 3,3 %. Aquests augments destacats de la part no salarial recullen sobretot el creixement de les cotitzacions obligatòries, derivat probablement de la recuperació progressiva dels salaris i en especial de l'increment del 22,3 % de les bases mínimes de cotització i del 7,0 % de les bases màximes (aprobat en paral·lel amb l'aplicació de l'augment del salari mínim interprofessional (SMI) el 2019).

El nombre d'hores efectives de treball, per la seva banda, es redueix en relació al mateix període de l'any anterior (amb un retrocés del 0,9 % interanual a Catalunya i del 0,7 % al conjunt de l'Estat). De la dinàmica d'aquestes hores efectives de treball se'n deriva una evolució del cost per hora de treball efectiva més expansiva que la del cost laboral per treballador i mes, amb augments del 3,8 % a Catalunya i del 3,0 % al conjunt de l'Estat.

Costos laborals i costos salarials ordinaris per sectors productius

Primer semestre (% de variació interanual)

	Catalunya		Espanya	
	2018	2019	2018	2019
Costos laborals per treballador i mes				
Total	2,1	2,7	0,7	2,3
Indústria	0,8	1,2	0,6	1,8
Construcció	-2,0	1,9	0,9	1,2
Serveis	2,8	3,2	0,7	2,5
Costos salarials ordinaris per treballador i mes				
Total	2,4	2,3	0,9	2,1
Indústria	1,0	0,9	0,9	1,2
Construcció	-1,2	1,5	0,5	1,3
Serveis	3,1	2,8	1,0	2,4

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (INE).

La tendència a l'alça dels costos laborals s'observa a tots els sectors productius, si bé la intensitat de l'augment és diferent. L'augment mitjà del cost laboral per treballador i mes es deu principalment a l'increment del 3,2 % interanual en el sector de serveis que, a diferència del 2018, es reparteix de manera similar entre les diferents branques del sector. Per la seva banda, la indústria presenta un creixement moderat (1,2 %), mentre que el sector de la construcció registra un augment de l'1,9 %, en contrast amb el descens registrat el 2018. De manera similar, en el conjunt de l'Estat tots els sectors productius presenten increments, sobretot el dels serveis, que presenta el creixement més elevat. L'evolució que segueixen els costos salarials ordinaris per treballador i mes és similar a la dels costos laborals.

L'increment salarial mitjà pactat fins al setembre es manté en el 2,12 %

Els convenis col·lectius que s'han registrat fins al setembre mostren un increment salarial pactat del 2,12 % per tercer mes consecutiu, un augment superior al del conjunt del 2018 (1,90 %). Aquest increment de les tarifes salarials es concentra als convenis pactats en l'àmbit sectorial, on l'increment mitjà és del 2,15 %, superior a l'augment de

l'1,62 % pactat en els convenis d'àmbit empresarial. L'increment pactat en l'àmbit sectorial podria estar recollint l'augment del salari mínim fixat en els convenis col·lectius a 14.000 euros anuals i l'increment salarial recomanat (2,0 % fix, més un 1,0 % variable vinculat a determinats indicadors) per al 2019. Aquestes dues mesures van ser acordades en el IV Acord per a l'ocupació i la negociació col·lectiva, i posteriorment també recollides en el III Acord interprofessional de Catalunya.

L'increment mitjà pactat a Catalunya, del 2,3 % fins al setembre, és una mica inferior al del conjunt de l'Estat,. Ara bé, els convenis pactats de nova signatura en el conjunt de l'Estat anoten augments més destacats, del 3,5 % en el mateix període, en contrast amb l'increment més moderat dels convenis signats abans del 2019 (2,0 %). Els convenis de nova signatura només representen un 16,4 % del treballadors afectats per la negociació col·lectiva registrada aquest 2019, i les dades no es troben disponibles a escala regional.

El nombre de convenis col·lectius registrats disminueix un 4,8 % fins al setembre respecte del que s'havia registrat en el mateix període del 2018. Per contra, el nombre de treballadors afectats ha augmentat un 28,0 %. Aquest increment reflecteix, d'una banda, l'augment dels treballadors coberts per convenis d'àmbit sectorial, d'un 28,4 %, i de l'altra, l'augment dels treballadors coberts per convenis d'àmbit d'empresa, d'un 20,1 %. No obstant això, convé tenir present el caràcter provisional d'aquestes dades.

Increment salarial pactat a Catalunya segons l'àmbit de negociació i l'any d'efectes econòmics dels acords (% de variació interanual)

Any d'efectes econòmics	Àmbit	Acords col·lectius	Treballadors afectats	Increment salarial pactat (%)
Informació registrada fins al setembre del 2018				
2018	Total	313	788.156	1,72
	Empresa	243	40.804	1,07
	Sector	70	747.352	1,76
Informació registrada fins al setembre del 2019				
2018	Total	480	1.263.028	1,90
	Empresa	378	69.906	1,37
	Sector	102	1.193.122	1,93
2019	Total	298	1.008.880	2,12
	Empresa	235	48.986	1,62
	Sector	63	959.894	2,15

Nota: aquesta estadística no recull els convenis d'àmbit estatal amb efectes a Catalunya. En cada període es comptabilitzen els acords col·lectius de nova signatura (convenis firmats a partir de l'any en què el conveni té efectes econòmics) així com aquells acords plurianuals amb caràcter previ i que tenen efectes econòmics durant l'any indicat. Les dades tenen caràcter provisional.

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

6.

Àmbits monetari, financer i borsari

El BCE, la Fed, el Banc de Japó i altres bancs centrals insisteixen en la necessitat de continuar amb la política monetària acomodaticia

El Consell de Govern del BCE, en la reunió de setembre, va decidir la primera baixada d'un dels tres tipus de referència des de març 2016. Així, va reduir en 10 punts bàsics, fins el -0,50 %, la facilitat de dipòsit: és una facilitat permanent del BCE amb un tipus d'interès que *reben* les entitats financeres a un dia per dipositar els excedents de diner cada nit; com que és un tipus negatiu, les entitats *paguen*. Tot i això, no s'aplicarà a la totalitat de l'excés de reserves. D'altra banda, reactiva el programa de compra d'actius i millora les condicions de finançament a més llarg termini amb objectiu específic (TRTLO). Aquestes mesures estan detallades en un requadre específic d'aquesta publicació.

Tot i que en la darrera reunió del 24 d'octubre Mario Draghi s'ha acomiadat del BCE sense mesures addicionals, ha insistit que aquesta política monetària acomodaticia es necessària per tal que els tipus d'interès oficials del BCE continuïn en els nivells actuals, o inferiors, i per aconseguir que la inflació se situï un nivell més proper al 2 %.

Pel que fa a la Fed, va començar l'agost amb la primera baixada dels tipus d'interès de referència des del 2008. A la darrera reunió d'octubre ha materialitzat la tercera baixada consecutiva, que ha deixat els tipus d'interès dels fons federals en un rang objectiu entre l'1,50 % i l'1,75 %. A més, tornarà a comprar deute a curt termini (60.000 M\$/mes) fins almenys el juny de 2020, per tal de mantenir el saldo de reserves dels fons federals que tenia el setembre de 2019.

Per finalitzar, tant el Banc d'Anglaterra com el de Japó, mantenen també les seves polítiques monetàries expansives amb el principal tipus d'interès de referència invariable situat en un 0,75 % i un -0,1 %, respectivament.

L'enquesta del BCE sobre préstecs bancaris a l'UEM revela poques variacions de l'oferta de crèdit a Espanya

Segons l'enquesta sobre préstecs bancaris del BCE del tercer trimestre de 2019, l'oferta de crèdit a Espanya s'ha estabilitzat, tot i que va mostrar un lleuger enduriment en els criteris d'aprovació dels préstecs en el segment de les llars per al consum i una relaxació lleu en les condicions per als préstecs nous per a la compra d'habitatge. En canvi, a la UEM els criteris d'aprovació van relaxar-se majoritàriament, mentre que les condicions generals es van endurir. D'altra banda, la demanda de crèdit es va reduir a Espanya en totes les modalitats, mentre que a l'eurozona va augmentar en els dos segments de les llars. D'acord amb la mateixa enquesta, el programa de compra d'actius del BCE segueix tenint un efecte positiu sobre la liquiditat i les condicions de finançament dels bancs, tot i que ha suposat un impacte negatiu sobre la rendibilitat de les entitats de l'eurozona.

Pel que fa a les empreses, l'enquesta revela que els criteris d'aprovació de préstecs es van mantenir sense variacions significatives, tot i que amb un lleuger enduriment per a les pimes. Quant a les condicions generals de les noves operacions s'han mantingut. Finalment, la demanda de fons s'hauria reduït entre juliol i setembre de 2019, tant per pimes com per a grans empreses, així com per a tots els terminis (inferior a un any o superior a un any).

L'Euribor a un any marca el mínim històric l'agost

L'Euribor a un any, que des de febrer del 2016 està en negatiu, ha marcat un mínim de la mitjana mensual a l'agost (-0,356 %), quan va assolir el mínim històric del -0,399 % el dia 21. Durant el setembre i octubre ha crescut en mitjana mensual fins el -0,339 % i -0,304 %, respectivament. Cal recordar que aquest tipus d'interès interbancari és utilitzat per les entitats financeres com a principal referència per fixar el tipus d'interès dels préstecs hipotecaris amb interès variable.

L'estoc de finançament del sector no financer de l'economia espanyola va revertir la caiguda el 2017, i ja porta més d'un any de creixement en tots els sectors. Així, les societats financeres han registrat un creixement interanual del 1,9 % a l'agost de 2019, mentre que les llars i les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars (ISFLSL) ho han fet en un 0,3 %, de manera que el creixement conjunt és d'un 1,2 %. Atès que l'estoc de finançament de les administracions públiques ha augmentat un 3,0 % interanual a l'agost de 2019, el creixement interanual del conjunt del sector no financers de l'economia espanyola ha estat d'un 2,0 % l'agost de 2019.

Finançament als sectors no financers de l'economia espanyola

(% de variació anual)

	Societats no financeres	Llars i ISFLASL	Sector privat (Societats no financeres i llars)	Administracions públiques	Total
2014	-3,7	-3,6	-3,7	6,4	-0,1
2015	-0,4	-2,1	-1,2	3,0	0,4
2016	-0,4	-1,3	-0,8	3,2	0,8
2017	0,4	-0,6	-0,1	3,7	1,5
2018	1,6	0,4	1,0	2,5	1,6
2019 ¹	1,9	0,3	1,2	3,0	2,0

¹ Dades referides al mes d'agost.

Font: Banc d'Espanya.

Pel que fa a les estadístiques de crèdit al conjunt de l'Estat, indiquen que l'estoc de crèdit continua disminuint el segon trimestre del 2019 (-1,2 % interanual), degut principalment a la reducció del finançament per a activitats productives (-1,8 %) i per a l'habitatge (-1,3 %). D'altra banda, el crèdit per al consum de les llars continua creixent a taxes força elevades (16,6 %), mentre que el finançament a institucions sense finalitat de lucre ha caigut un 1,8 % interanual. En relació a l'estoc de crèdits dubtós de la banca espanyola, en termes interanuals (i amb dades de juny del 2019) només ha crescut al sector de béns de consum durador. També la morositat dels crèdits al sector residents va tornar a millorar, i el juny va assolir el nivell més baix des setembre de 2010: un 5,4 % (6,1 % per les activitats productives, 4,7 % per adquisició i rehabilitació d'habitatge i 3,6 % per a béns de consum durador). Aquesta dada és consistent amb la ràtio de préstecs dubtosos, inclosa l'activitat fora d'Espanya, que baixa fins el 3,4 %, el nivell més baix des 2015 (primer període de referència des que es publica aquesta sèrie).

Quant al crèdit nou en volum per a societats no financeres, els crèdits de fins a 1 milió d'euros (assimilables als que reben les pimes) han crescut un 1,1 % interanual el segon trimestre del 2019, mentre que els crèdits superiors al milió d'euros, habitualment concedits a empreses grans, s'han reduït un 6,4 %. Finalment, les dades provisionals disponibles de crèdit nou per al tercer trimestre de 2019 apunten a una reducció interanual més suau en tots dos casos.

D'altra banda, el volum de crèdit nou per a les llars ha augmentat un 2,6 % interanual al final del tercer trimestre, amb el següent desglossament de les contribucions més rellevants: -7,9 % per a l'habitatge, +2,8 % per al consum i +6,9 % per a les targetes de crèdit.

La reducció de l'estoc de crèdit es modera a Catalunya fins l'1,3 % i a Espanya fins l'1,6 %

L'estoc del crèdit adreçat a Catalunya als balanços de les entitats de dipòsit es va reduir fortament durant el 2017, en bona part causat per l'efecte estadístic que va suposar els canvis de domicili social d'algunes empreses el quart trimestre del 2017. La territorialització que en fan les entitats financeres es realitza en funció del domicili social del deutor en el moment de quantificar l'estoc. Bona part d'aquests canvis de domicili es van produir el quart trimestre del 2017, però també durant l'inici del 2018, per la qual cosa l'efecte estadístic encara podria tenir alguna incidència sobre la reducció del 2,3 % interanual a finals del primer trimestre de 2019, però gairebé nul al segon semestre. Malgrat això, cal tenir en compte que continuen les reduccions d'estoc (el total es redueix un 1,3% interanual), en línia amb la tendència decreixent observada des del 2009, tant de crèdit privat com per a les administracions públiques.

Evolució de l'estoc de crèdit de les entitats de dipòsit (% de variació interanual)

	Catalunya			Espanya		
	Crèdit Total	Crèdit Privat ¹	Crèdit a les AP	Crèdit Total	Crèdit Privat	Crèdit a les AP
2016	-10,7	-10,4	-16,4	-4,0	-4,1	-2,1
2017	-8,3	-8,1	-11,7	-2,5	-1,9	-11,4
2018	-4,0	-3,6	-12,2	-4,5	-4,1	-11,6
1r trimestre 2019	-2,3	-1,5	-16,8	-2,6	-2,2	-8,8
2n trimestre 2019	-1,3	-1,3	-1,4	-1,6	-1,3	-5,6

¹La caiguda del 2016 es deu a l'efecte estadístic en la comptabilització creditícia entre sectors financers i no financers. La caiguda del 2017 i 2018 s'explica per l'efecte estadístic del trasllat del domicili social d'algunes empreses fora de Catalunya durant el 4t trimestre del 2017.

Font: Banc d'Espanya.

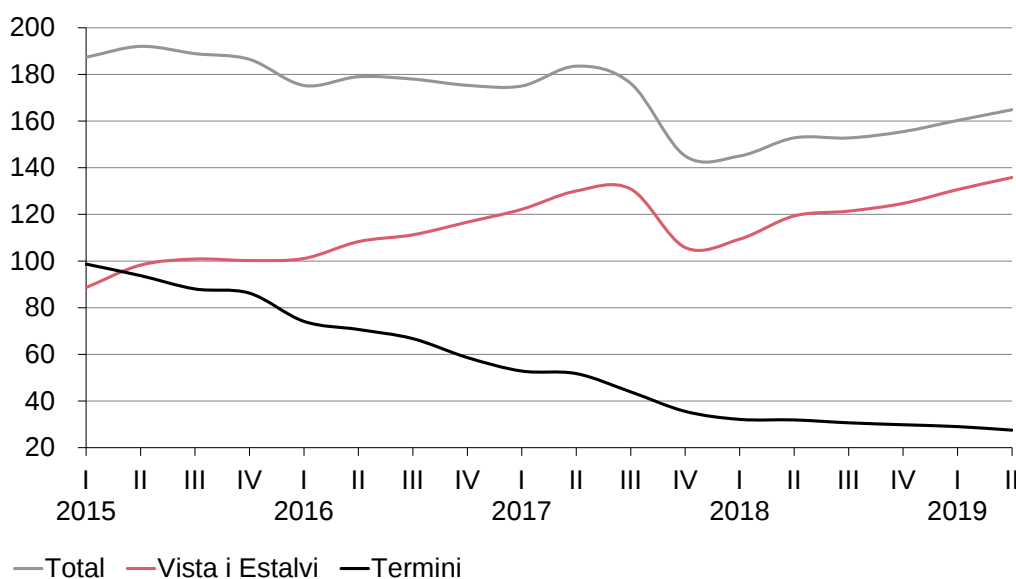
L'evolució de l'estoc de crèdit durant el segon trimestre de 2019 a Espanya ha estat similar a la de Catalunya (reducció de l'1,6 % anual), malgrat que al conjunt de l'Estat no es va produir l'efecte dels domicilis socials esmentat. Aquesta reducció s'observa tant en el crèdit privat com en el de les administracions públiques. En el segon cas la caiguda és més acusada però té un pes relativament reduït sobre el total.

Creixen per tercer trimestre consecutiu els dipòsits privats a la vista i d'estalvi

Durant el segon trimestre del 2019, l'estoc total de dipòsits privats en sucursals bancàries a Catalunya ha augmentat un 7,9 % interanual al final de juny (3,8 % a Espanya): encadena tres trimestres consecutius

de recuperació, tant en termes interanuals com inter trimestrals. Aquesta millora s'ha produït després d'una tendència descendent de forma gairebé ininterrompuda des de finals de 2014, sobretot tenint en compte l'efecte estadístic pel trasllat de dipòsits a finals del 2017. Així doncs, el volum de dipòsits ha augmentat en 12.046 milions d'euros al final de juny del 2019 respecte al juny del 2018, i en 4.602 milions respecte a març del 2019. Els increments dels dipòsits a la vista i d'estalvi han estat els responsables del creixement esmentat: han crescut un 13,8 % (8,7 % a Espanya). D'altra banda, els dipòsits a termini accentuen lleugerament la seva caiguda interanual: -13,7 % a final del segon trimestre de 2019 (-14,0 % al conjunt de l'Estat), mentre que va ser del -9,6 % el març de 2019 (-13,7 % a Espanya).

Evolució dels dipòsits en l'economia catalana (milers de milions d'euros)

L'evolució descrita s'explica, en part, per la cerca de rendibilitat davant d'uns tipus d'interès en mínims històrics, que penalitzen l'estalvi. Aquesta situació incentiva l'augment dels fons d'inversió com alternativa als dipòsits bancaris, perquè són més rendibles, malgrat tenen una exposició al risc més accentuada, alhora que els dipòsits a la vista i termini ofereixen una liquiditat major.

Quant als dipòsits de les administracions públiques, s'han mantingut sense grans canvis a Catalunya (-0,2 %) mentre que a Espanya han augmentat un 10,5 %, de manera que a Catalunya atura l'increment robust observat des de mitjan 2017. Aquesta situació, però, s'ha de relativitzar perquè els dipòsits de les administracions públiques concentren el 4,3 % i el 5,8 % de l'estoc total a Catalunya i a Espanya, respectivament.

Els principals índexs borsaris internacionals continuen a l'alça durant el 2019

Després d'un 2018 amb caigudes destacades i generalitzades, els índexs de les principals borses mundials han invertit aquesta inèrcia durant el 2019. A més, els guanys registrats milloren trimestre a trimestre, llevat del FTSE 100 anglès, atesa la situació específica d'aquesta economia. Les incerteses sobre el comerç i el creixement del PIB mundial, entre d'altres, no estan afectant negativament a l'evolució dels mercats de renda variable enguany com ho van fer el 2018, però sí provoquen una volatilitat més gran.

Rendibilitats dels principals índexs borsaris internacionals

(% de variació anual acumulada)

		2018		2019			
		3r trimestre	4t trimestre	1t trimestre	2n trimestre	3r trimestre	31 d'octubre
Euro Stoxx 50	Zona euro	-3,0	-14,3	11,7	15,7	18,9	20,1
CAC 40	França	3,4	-11,0	13,1	17,1	20,0	21,1
Dax Xetra 30	Alemanya	-5,2	-18,3	9,2	17,4	17,7	21,9
FTSE 100	Regne Unit	-2,3	-12,5	8,2	10,4	10,1	7,7
FTSE MIB 40	Itàlia	-5,2	-16,1	16,2	15,9	20,6	23,8
IBEX 35	Espanya	-6,5	-15,0	8,2	7,7	8,3	8,4
Dow Jones Indl. Av.	EUA	7,0	-5,9	11,4	14,3	15,7	16,2
S&P-500	EUA	9,0	-6,2	13,1	17,4	18,7	21,2
Nasdaq Comp.	EUA	16,6	-3,9	16,5	20,7	20,6	25,0
Nikkei 225	Japó	6,0	-12,1	6,0	6,3	8,7	14,6

Font: Bloomberg

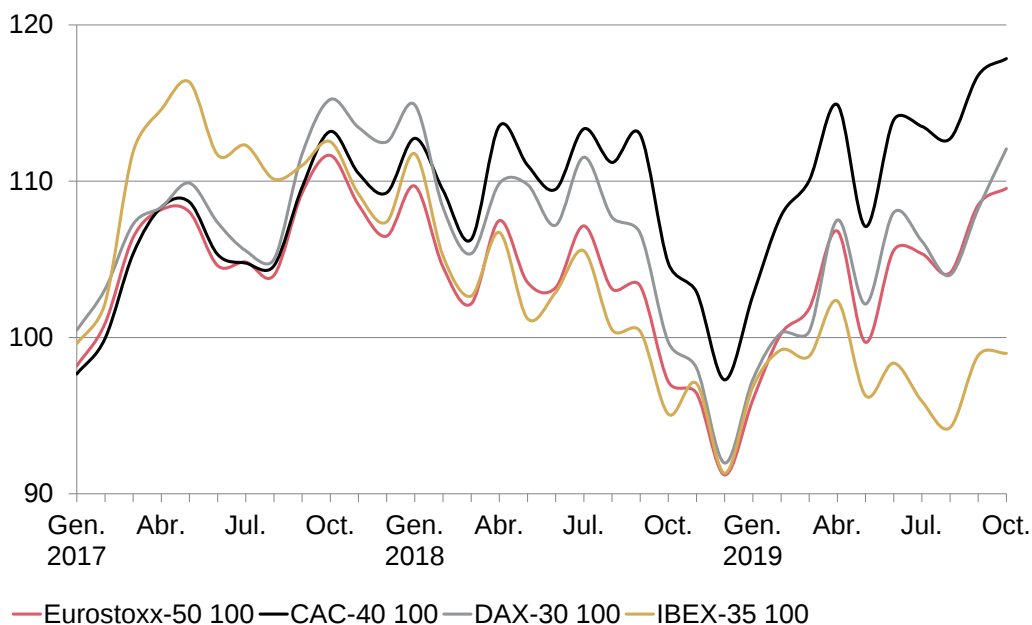
Paral·lelament, els principals bancs centrals continuen amb la incertesa sobre el creixement econòmic mundial i estan disposats a mantenir els tipus de referència negatius o expandir els seus balanços amb noves compres d'actius de renda fixa o variable. En aquest context de tipus baixos, s'observa que els inversors tendeixen a substituir valors de renda variable per valors de renda fixa. Això minva la rendibilitat dels bons sobirans a 10 anys, fins al punt que molts bons mundials s'estan negociant a tipus negatius el setembre i l'octubre: Alemanya, Àustria, Bèlgica, França, Holanda, Dinamarca, Finlàndia, entre d'altres països de la UE, a més de Japó. Tot i això, cal tenir en compte que el tipus harmonitzat del bo a 10 anys de la UE ha crescut l'octubre de 2019 per primera vegada en gairebé un any

Els índexs borsaris internacionals confirmen l'alça el tercer trimestre i continuen creixent l'octubre

A Europa, tot i la desacceleració econòmica i les incerteses geopolítiques (com el desenllaç del Brexit i l'increment del proteccionisme), els índexs de renda variable de les principals economies internacionals han augmentat en acabar el tercer trimestre de 2019 i també a finals d'octubre. Tot i això, l'Eurostoxx-50, índex de referència de la zona euro i que conté les 50 empreses més grans per capitalització borsària, ha acumulat un augment en el tercer trimestre en relació al tancament del 2018 d'un 18,9 %. L'FTSE-MIB italià ha acumulat un 20,7 %, el CAC-40 francès un 20,0 %, el DAX-30 alemany un 17,7 %, i l'FTSE-100 britànic un 10,1 %.

D'altra banda, les sortides a borsa europees han minvat respecte a l'any anterior: segons una publicació de PriceWaterhouseCoopers (PwC), durant els tres trimestres d'enguany es van produir 69 OPVs que van aixecar 15.900 milions d'euros, un 55 % menys d'operacions i un 40% menys en valor que en el mateix període de 2018.

Evolució dels índexs europeus (Base 31/12/2016 = 100)

Font: Bloomberg.

Els principals índexs borsaris dels EUA han registrat també augments intensos i mantenen els dos dígit de creixement al final del tercer trimestre. Així, el Nasdaq ha crescut un 20,6 % a finals del tercer trimestre en comparació al tancament del 2018, mentre que assoleix un 25,0 % en l'acumulat a finals d'octubre, i l'S&P-500 ha registrat un augment del 21,2 %, a finals de l'octubre, respectivament. D'altra banda, el Dow Jones industrial és l'índex dels EUA que ha crescut

menys: 16,2 % l'octubre. Pel que fa al Japó, el Nikkei-225, el principal índex de renda variable, ha registrat una evolució favorable però amb guanys menors: a finals d'octubre ha crescut fins el 14,6 %.

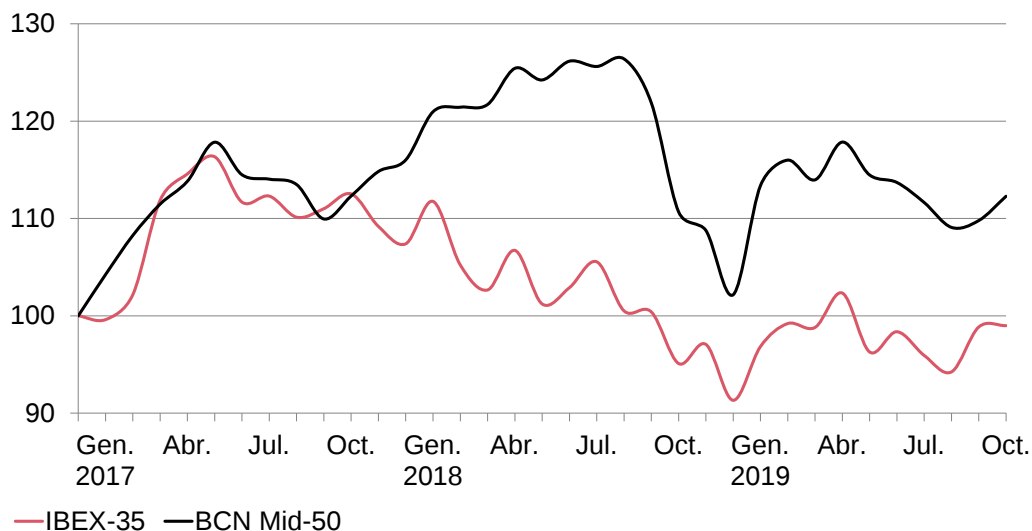
Per la seva part, l'IBEX-35 ha presentat un increment acumulat en el tercer trimestre del 2019 del 8,3 %. Un aspecte comú a tots els principals índexs borsaris europeus és que després dels guanys acumulats a final del segon trimestre, van recular durant juliol i agost, per recuperar-se a final de setembre.

Els índexs de borses estatals presenten guanys menors que els dels equivalents internacionals

L'IBEX-35 porta 5 mesos d'alces mensuals fins a finals de setembre, que ha estat el millor mes d'enguany. Els índexs dels quatre parquets espanyols han registrat guanys entre el 5,1 % i el 9,5 % en l'acumulat a finals de setembre, guanys que s'han mantingut pràcticament idèntics a finals d'octubre. Així, a finals del tercer trimestre, el Barcelona Global-100 ha augmentat un 5,1 %, l'índex de la borsa de Bilbao un 7,5 %, la de Madrid un 7,0 %, i la de València un 9,5 %. Per la seva part, l'índex BCN Mid-50, compost per empreses que no formen part de l'IBEX-35, ha registrat un augment del 7,5 % a finals de setembre.

Evolució de l'IBEX-35 i el BCN Mid-50

(Base 31/12/2017 = 100)

Font: Borsa de Barcelona.

L'índex Latibex All Share, representant del mercat borsari de valors llatinoamericans, va tancar el 2018 a l'alça i ha continuat amb registres positius durant el 2019, amb un augment acumulat del 13,5 % a finals d'octubre.

La majoria d'índexs sectorials de la Borsa de Barcelona mantenen guanys el tercer trimestre del 2019

Rendibilitats dels principals índexs borsaris estatals

(% de variació anual acumulada)

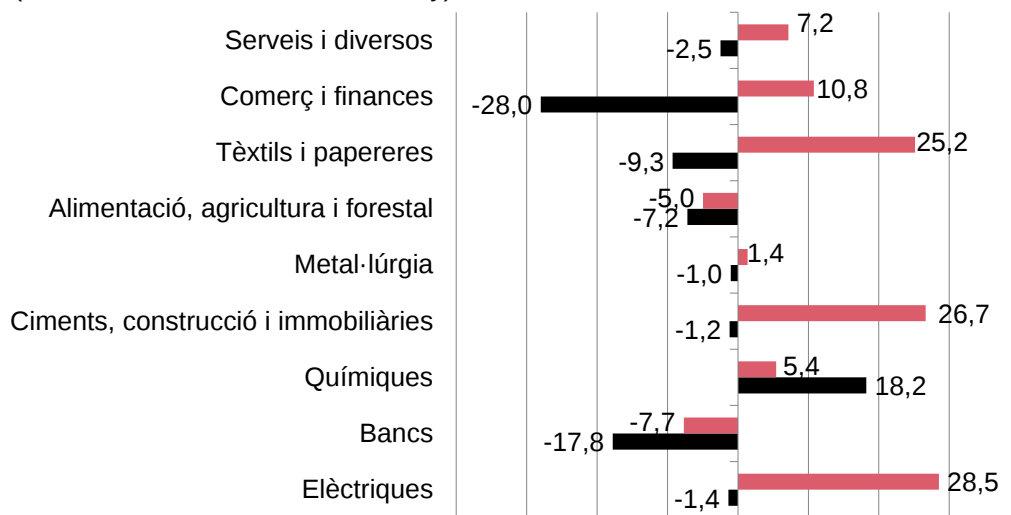
	2019					
	3r trimestre	4t trimestre	1t trimestre	2n trimestre	3r trimestre	31 d'octubre
IBEX-35	-6,5	-15,0	8,2	7,7	8,3	8,4
Barcelona Global 100	-8,3	-17,4	8,7	7,0	5,1	5,4
Bilbao 2000	-5,6	-15,7	8,5	7,6	7,5	7,5
IGBM (Madrid)	-6,3	-15,0	8,0	7,4	7,0	7,1
IGBV (València)	-5,7	-12,6	10,0	10,2	9,5	9,9
BCN MID 50	5,1	-11,9	11,6	11,3	7,5	9,9
FTSE Latibex All Share	8,4	10,3	14,0	15,0	7,9	13,5

Font: Bloomberg

Els resultats sectorials a la Borsa de Barcelona fins al setembre mantenen guanys rellevants durant el 2019, on destaquen tres sectors amb més d'un 25 % de guanys: elèctriques, construcció, i tèxtils i papereres. Només dos sectors han mostrat pèrdues en el mateix període: el de l'alimentació (-5,0 %) i el dels bancs (-7,7 %).

Rendibilitat dels índexs sectorials de la Borsa de Barcelona

(% de variació de l'acumulat de l'any)

■ 3r trimestre 2019 ■ 3r trimestre 2018

Font: Borsa de Barcelona.

Si comparem el tercer trimestre d'enguany amb el del 2018, el comportament és oposat, ja que el 2019 apareixen guanys on abans hi havia pèrdues, llevat dels sectors d'alimentació i dels bancs, que també mostraven pèrdues l'any 2018.

El volum de contractació de la Borsa de Barcelona disminueix respecte del mateix període de l'any anterior

El volum de contractació de la Borsa de Barcelona en el tancament del tercer trimestre del 2019 acumula 84.642,3 milions d'euros, un 38,3 % menys que en el mateix període del 2018. La variació en el volum d'accions és el component que més impacta sobre el volum total negociat atesa la seva magnitud. En aquest trimestre, la caiguda en termes relatius ha estat especialment significativa (-38,6 %) i explica la davallada en el total de contractació. Els títols de deute públic, els *warrants* i els drets també han reduït el volum de contractació respecte del mateix període del 2018 de forma significativa.

Volum efectiu de contractació a la Borsa de Barcelona

(Dades trimestrals acumulades dins de cada any)

Tipus de valor	Milions d'euros					% de variació interanual en el 3r trimestre
	2018		2019			
	3r trimestre	4t trimestre	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	
Efectes públics	377,0	457,1	74,8	135,6	318,0	-15,6
Bons FTA*	59,8	65,8	-	-	-	-
Accions	135.979,7	165.298,5	23.174,8	62.786,7	83.550,5	-38,6
Fons	437,8	552,0	206,4	296,1	428,3	-2,2
Warrants	89,8	144,0	29,9	54,4	74,0	-17,5
Drets	316,1	476,3	53,9	170,7	271,5	-14,1
Segon Mercat	0,2	0,2	-	-	-	-
Total	137.260,4	166.994,0	23.539,7	63.443,5	84.642,3	-38,3

* Fons de titulització d'actius.

Font: Borsa de Barcelona.

Els principals motius de la reducció de la contractació son l'existència de noves plataformes alternatives, que acaparen volums cada cop més significatius, i una situació financera d'inestabilitat global que provoca transferències de capitals fora dels circuits borsaris. Finalment, també cal tenir en compte la volatilitat dels mercats i l'evolució dels principals índexs espanyols per sota dels homòlegs europeus i americans.

El pes de la renda variable sobre el total de la contractació de la Borsa de Barcelona en el tancament del tercer trimestre del 2019 se situa en un 99,8 %. D'altra banda, el pes del volum de contractació a la Borsa de Barcelona sobre el total de les quatre borses estatals ha caigut 5,4 punts percentuals respecte del mateix període del 2018, fins al 24,9 %. En canvi, la Borsa de Madrid ha guanyat 5,1 punts percentuals i se situa en el 63,8 %. D'altra banda, la resta de parquets es mantenen sense gaires canvis: Bilbao guanya 0,7 punts percentuals (se situa en el 9,5 %) i València perd 0,4 punts (participa en un 1,8 %).

La negociació en el mercat de deute públic de Catalunya modera el descens

La negociació acumulada en el tancament del tercer trimestre del 2019 en el mercat de deute públic de Catalunya ha estat un 15,6 % inferior a la del mateix període de l'any passat, i el nombre d'operacions s'ha reduït un 33,1 %. El volum negociat en el mercat de deute públic ha representat un 0,4 % del total de la Borsa de Barcelona, percentatge lleugerament superior al del mateix període del 2018 (0,3 %).

Mercat del deute públic de Catalunya a la Borsa de Valors de Barcelona

(Dades trimestrals acumulades des de l'inici de l'any)

	Nombre d'operacions	Variació interanual (%)	Milions d'euros	Variació interanual (%)
1r trimestre 2018	113	-39,2	151,5	-68,5
2n trimestre 2018	232	-28,0	318,6	-59,9
3n trimestre 2018	293	-51,0	377,0	-72,7
4t trimestre 2018	343	-56,1	457,1	-75,3
1r trimestre 2019	81	-28,3	74,8	-50,6
2n trimestre 2019	141	-39,2	135,6	-57,4
3r trimestre 2019	196	-33,1	318,0	-15,6

Font: Borsa de Barcelona i Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor.

El descens en el mercat del deute públic de Catalunya es deu al canvi d'estructura de la cartera d'endeutament de la Generalitat. Així, durant els darrers anys s'ha produït una progressiva disminució del deute viu representat en valors i un augment del deute viu representat en préstecs i línies de crèdit, derivats principalment dels mecanismes de finançament a càrrec del Fons de Liquiditat Autònoma (FLA), i des del febrer d'aquest any també a càrrec del Fons de Facilitat Financera.

7.

El sector públic

En aquest capítol s'analitzen les dades consolidades de l'execució pressupostària del conjunt del sector públic administratiu de la Generalitat, que inclou l'Administració general, el Servei Català de la Salut i les entitats autònomes administratives. En aquestes dades també s'hi incorpora l'execució de l'Institut Català de la Salut (ICS), tot i que és una entitat de dret públic subjecta al dret privat i, per tant, no forma part del sector públic administratiu. D'altra banda, la informació que es presenta a continuació exclou, tant en la part d'ingressos com en la de despeses, les transferències de l'Administració central als ens locals de la participació en els ingressos de l'Estat i les transferències del Fons europeu de garantia agrícola, perquè la Generalitat únicament n'exerceix la funció pagadora.

La manca d'aprovació dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2019 ha comportat la situació de pròrroga pressupostària, i els comptes públics es regeixen per les condicions establertes en el Decret 273/2018, de 20 de desembre, de la pròrroga dels pressupostos.

Les bestretes del model de finançament fan créixer els ingressos

Fins al setembre del 2019, els ingressos no financers de la Generalitat han estat de 19.316 milions d'euros, un 2,5 % més elevats que l'any passat en el mateix període.

Les previsions dels recursos de bestretes i liquidacions del model de finançament del 2019 s'han realitzat en base a la informació que el Ministeri d'Hisenda va trametre a les comunitats autònomes el juliol del 2018. Aquests imports difereixen dels que l'Estat està efectivament transferint en concepte de bestretes des del mes de gener, a causa de la situació de pròrroga pressupostària de l'Estat. Les bestretes del model de finançament rebudes fins al setembre han estat de 13.609 milions d'euros, un 4,4 % superior a la quantitat rebuda el mateix període del 2018. La liquidació del model de finançament del 2017 aporta uns ingressos un 23 % més baixos que l'exercici anterior.

Les transferències que no formen part del model de finançament han crescut un 39,7 % per l'augment dels fons finalistes i perquè s'han ingressat fons europeus que no es van rebre durant l'exercici anterior.

Els altres ingressos impositius es redueixen un 2,4 %, però la comparació no és homogènia, tal i com es comenta en el proper apartat.

Estat d'execució del pressupost d'ingressos de la Generalitat* per conceptes.

A 30 de setembre de 2019 (milions d'euros)

	Pressupost inicial	Drets liquidats (DL)	% de variació (DL 2018/2019)
Ingressos de bestretes del model de finançament	19.019	13.609	4,4
Liquidacions i avançaments del model finançament	1.139	1.195	-23,0
Altres ingressos impositius	3.715	2.876	-2,4
Taxes i altres ingressos	387	260	-15,8
Altres transferències	1.426	1.160	39,7
Ingressos patrimonials	40	18	-24,5
Alienació d'inversions	0	15	-21,7
Ingressos no financers	25.841	19.316	2,5

*Sector públic administratiu i Institut Català de la Salut.

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Per capítols pressupostaris, durant els tres primers trimestres del 2019 els impostos directes creixen un 6,2 %, principalment per l'augment de la bestreta del tram autonòmic de l'IRPF, però els indirectes es redueixen un 3,5 % pel descens de la liquidació de l'IVA. Les taxes i altres ingressos es mantenen estables perquè l'increment dels ingressos dels recàrrecs i multes compensa el fet que l'any anterior es va ingressar una devolució de tributs a l'empresa pública Túnel i Accessos de Barcelona, SAC (TABASA).

Les transferències corrents presenten un augment del 24,1 %, amb partides que es redueixen, com la liquidació i la bestreta del Fons de suficiència global, i d'altres que s'incrementen, com la liquidació del fons de competitivitat, els fons per a l'assistència sanitària a estrangers i per a polítiques actives d'ocupació, el Pla d'ocupació juvenil i el Fons Social Europeu. Cal tenir en compte que enguany ja s'ha ingressat el convenir pel control de la incapacitat temporal, que l'any anterior es va rebre el mes de desembre. Les transferències de capital creixen un 112,7 % perquè s'ha ingressat la dotació pel programa d'ajuts per activitats d'eficiència energètica en PIME i gran empresa del sector industrial i, també, s'han rebut recursos del programa operatiu del Fons Europeu de Desenvolupament Regional. A diferència del mes de setembre del 2018, enguany no s'han rebut els fons per programes d'habitatge.

Amb imports relativament reduïts, els ingressos patrimonials i l'alienació d'inversions cauen un 24,5 % i un 21,7 %, respectivament.

Estat d'execució del pressupost d'ingressos de la Generalitat* per capítols.

A 30 de setembre de 2019 (milions d'euros)

	Pressupost inicial	Drets liquidats (DL)	% de variació (DL 2018/2019)
Impostos directes	11.634	8.772	6,2
Impostos indirectes	12.472	9.009	-3,5
Taxes i altres ingressos	501	398	-0,5
Transferències corrents	1.154	868	24,1
Ingressos patrimonials	40	18	-24,5
Alienació d'inversions	0	15	-21,7
Transferències de capital	41	238	112,7
Operacions corrents	25.801	19.064	1,8
Operacions de capital	41	252	93,5
Ingressos no financers	25.841	19.316	2,5

*Sector públic administratiu i Institut Català de la Salut.

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Creix la despesa comptabilitzada de béns corrents i serveis

De gener a setembre del 2019, les obligacions reconegudes per despeses no financeres van ser de 19.407 milions, import un 8,4 % més elevat que el del mateix període de l'exercici anterior.

Les remuneracions del personal s'incrementen un 6,3 %. Entre altres factors, destaquen l'augment retributiu del 2,25 % del 2019, el fet que els increments salarials del 2018 es van començar a aplicar a l'octubre amb efectes retroactius, l'abonament del 10 % corresponent a la paga extra del 2013, i l'augment de la plantilla de docents i de l'ICS. Les despeses corrents en béns i serveis augmenten un 15,6 %, principalment per la major comptabilització dels concerts sanitaris i, en menor mesura, dels concerts socials, del subministrament de material sanitari a l'ICS i de les despeses TIC.

Els interessos i les despeses de formalització del deute disminueixen un 3,9 %. Tot i l'augment del volum del deute i del tipus d'interès mitjà, les variacions del calendari d'abonament dels interessos fan reduir la despesa.

Les transferències corrents augmenten un 4,5 % perquè s'incrementa la comptabilització de determinades partides, principalment les transferències a entitats del sector públic, com l'Agència per a la Competitivitat de l'Empresa, l'Agència de l'Habitatge de Catalunya i el Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya, entre d'altres. També s'incrementa la comptabilització de la despesa en farmàcia, en la renda garantida a la ciutadania, en les subvencions a càrrec de les

assignacions de l'IRPF, en les transferències als consells comarcals per transport, menjador i serveis educatius, i els peatges a l'ombra. També augmenta la despesa en concerts educatius degut a l'increment retributiu. En canvi, disminueix la comptabilització de les transferències a l'ens públic Infraestructures Ferroviàries de Catalunya, a les corporacions locals pel contracte programa per serveis socials, a les fundacions i entitats sense finalitat de lucre a l'àmbit social, al Consorci de serveis Socials de Barcelona i a les fundacions de recerca de l'àmbit de la salut, entre altres partides.

Estat d'execució del pressupost

A 30 de setembre de 2019 (milions d'euros)

	Pressupost inicial	Crèdits definitius	Obligacions reconegudes (OR)	% de variació (OR 2018/2019)
Remuneracions del personal	7.537	8.308	5.935	6,3
Compra de béns corrents i serveis	7.661	8.643	6.380	15,6
Interessos	799	800	663	-3,9
Transferències corrents	7.279	8.155	5.787	4,5
Fons de contingència	326	137	0	0
Inversions reals	586	655	277	-10,3
Transferències de capital	487	589	365	36,9
Operacions corrents	23.602	26.043	18.765	8,3
Operacions de capital	1.073	1.245	642	11,5
Despeses no financeres	5.901	7.519	19.407	8,4

*Sector públic administratiu i Institut Català de la Salut.

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Les inversions reals disminueixen un 10,3 %, degut a un menor ritme de comptabilització de les aportacions a Infraestructures.cat. Les transferències de capital augmenten un 36,9 %, entre les quals s'ha incrementat la comptabilització de les transferències a entitats, principalment a l'Institut Català de l'Energia (ICAEN), al Consorci de l'Autoritat del Transport Metropolità i a l'Agència per a la Competitivitat de l'Empresa.

El mes de setembre, l'execució del pressupost presenta un saldo no financer lleugerament negatiu

De gener a setembre, l'execució del pressupost de la Generalitat presenta un dèficit no financer de 91 milions d'euros. El saldo primari d'operacions no financeres (concepte que exclou els interessos del deute), és positiu, de 572 milions.

El saldo d'operacions corrents empitjora un 78,5 % principalment perquè el ritme de comptabilització de les despeses en béns corrents i serveis l'any anterior era més baix. El saldo de les operacions de capital, en canvi, millora un 12,5 %. Tot i així, cal tenir en compte que els saldos pressupostaris al llarg de l'exercici i la seva variació respecte de l'exercici anterior resulten poc significatius pel que fa a l'evolució anual.

Dades bàsiques de l'execució del pressupost de la Generalitat*

A 30 de setembre de 2019 (milions d'euros)

	Drets liquidats (DL)	% de variació (DL 2018/2019)
Ingressos corrents	19.064	1,8
Despeses corrents	18.765	8,3
Saldo operacions corrents	299	-78,5
Ingressos de capital	252	93,5
Despeses de capital	642	11,5
Saldo operacions de capital	-390	12,5
Saldo no financer	-91	-109,6
Saldo no financer primari	572	-65,0

*Sector públic administratiu i Institut Català de la Salut.

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Es modera la recaptació vinculada al sector immobiliari

Els tres primers trimestres del 2019, la recaptació dels impostos de la Generalitat de Catalunya s'ha mantingut estable. Si descomptem el tram autonòmic de l'impost d'hidrocarburs, que enguany queda integrat al tram estatal, i l'impost sobre el risc mediambiental dels elements radiotòxics, anul·lat pel Tribunal Constitucional i del qual s'ha hagut de retornar l'import recaptat durant la seva vigència, la recaptació tributària augmenta un 4,4 %.

La recaptació de l'impost sobre transmissions patrimonials s'ha mantingut estable, i el d'actes jurídics documentats s'ha incrementat un 9,5 %. L'impost sobre successions i donacions augmenta un 9,2 % mentre que els tributs sobre el joc es redueixen un 1,5 %. L'impost sobre determinats mitjans de transport té una liquidació 27,5 % més elevada que l'exercici anterior per un creixement de la quota tributària mitjana.

L'impost sobre begudes ensucrades envasades disminueix un 15,1 %, en línia amb l'objectiu extrafiscal de fomentar una reducció del consum d'aquest tipus de begudes. L'impost sobre les estades en establiments turístics, que ha ingressat el primer període de liquidació de l'any, creix un 7,2 %.

Recaptació tributària de la Generalitat

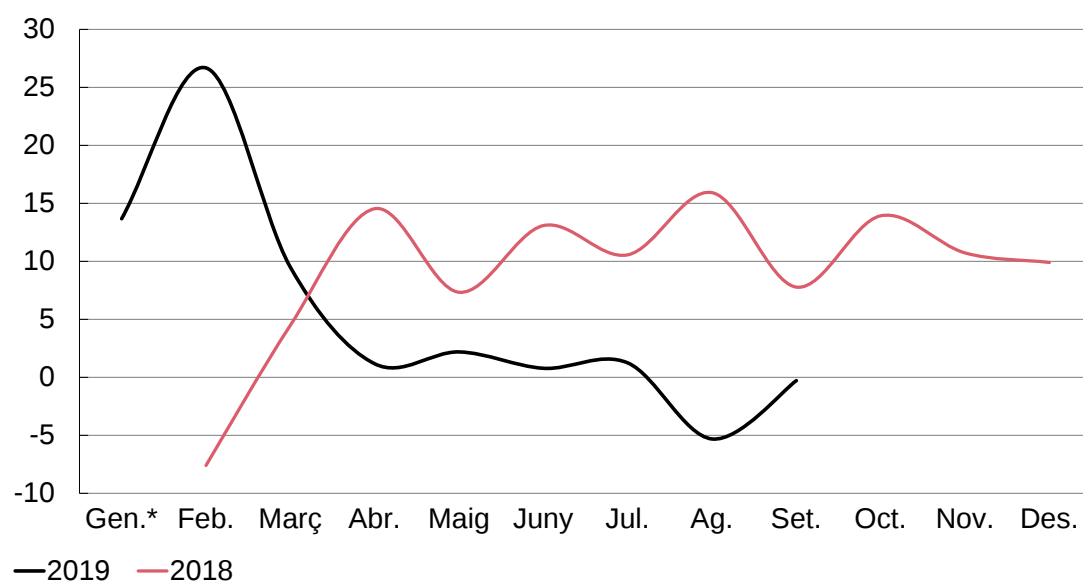
(Gener-setembre de 2019)

	Milions d'euros	% de variació 2018/2019
I. sobre successions i donacions	476	9,2
I. sobre els habitatges buits	12	-27,5
I. grans establiments comercials	26	141,4
I. sobre el patrimoni	542	4,7
I. transmissions patrimonials	1.140	-0,9
I. actes jurídics documentats	419	9,5
I. operacions societàries	8	1,8
I. det. mitjans de transport	95	27,5
Tram autonòmic i. hidrocarburs	47	-70,0
I. estades establiments turístics	22	7,2
I. provisió de continguts	0	100,0
I. emissió de gasos a l'atmosfera per la indústria	1	246,6
I. emissió d'òxids de nitrogen per l'aviació comercial	5	5,0
I. dipòsits entitats de crèdit	11	-0,7
I. begudes ensucrades envasades	24	-15,1
I. risc mediambiental elements radiotòxics	-18	-396,0
Tributs sobre el joc	163	-1,5
Tributs sobre el joc en línia	22	59,5
Gravamen de protecció civil	4	1,0
Total	3.000	-0,3

Font: Intervenció General de la Generalitat de Catalunya.

Recaptació tributària de la Generalitat de Catalunya

(taxes de variació interanual sobre xifres acumulades)

* S'exclou la dade de gener del 2018 perquè va ser erràtica.

Font: Intervenció General de la Generalitat de Catalunya.

Dels tributs que han ingressat la seva liquidació anual, l'impost sobre els habitatges buits ha reduït la seva recaptació un 27,5 %, en part perquè s'ha reduït l'estoc d'habitatges buits i, en part, per l'increment de les operacions de transmissió d'actius immobiliaris cap als fons d'inversió, que interromp el termini de desocupació fixat per la llei. L'impost sobre grans establiments comercials i el gravamen de protecció civil s'han mantingut estables.

La recaptació de l'AEAT creix, malgrat els reintegraments de l'IRPF

De gener a setembre del 2019, la recaptació de l'Agència Estatal d'Administració Tributària (AEAT) a Catalunya creix un 1,3 %, i al total de les comunitats autònomes, un 1,9 %.

Recaptació tributària de l'AEAT a Catalunya¹ (Gener-setembre de 2019)

	Milions d'euros	% de Catalunya sobre el total de les comunitats autònomes	% de variació 2018/2019	
			Catalunya	Total de les comunitats autònomes ²
IRPF	12.891	21,2	3,6	3,8
Impost sobre societats	1.966	23,3	2,4	-3,2
IVA	13.002	24,1	1,1	2,3
Impostos especials	1.166	7,3	-0,5	5,1
Impost sobre el tràfic exterior	542	37,0	3,6	3,0
Altres ingressos tributaris	887	19,6	-22,5	-23,4
Recaptació tributària	30.455	21,0	1,3	1,9

¹ Inclou el conjunt d'impostos cedits parcialment a les comunitats autònomes de règim comú i a les corporacions locals.

² Inclou la recaptació efectuada per les delegacions de l'AEAT.

Font: Informe mensual de recaptació tributària, AEAT.

La recaptació per l'IRPF ha augmentat un 3,6 % a Catalunya i un 3,8 % al conjunt de comunitats autònomes. Els ingressos de les retencions del treball i de la declaració anual del 2018 creixen, però la recaptació total es veu afectada negativament pel reintegrament de les retencions de les prestacions de maternitat i paternitat des del 2014, arran d'una sentència del Tribunal Suprem que les va declarar exemptes, i la reducció de la retenció de les rendes del treball més baixes. L'impost sobre societats creix un 2,4 % a Catalunya, però s'han reduït un 3,2 % en el total de les comunitats autònomes perquè hi ha devolucions extraordinàries per efecte d'una sentència judicial que afecta a la Comunitat de Madrid. Creixen els ingressos de la declaració anual del 2018 i, en menor mesura, del primer pagament fraccionat. La

recaptació per IVA augmenta un 1,1 % a Catalunya i un 2,3 % en el total d'Espanya. Els impostos especials presenten un estancament a Catalunya però creixen un 5,1 % en el conjunt de les comunitats autònomes. Cal tenir en compte que l'eliminació de la tarifa autonòmica en l'impost sobre hidrocarburs impulsa a l'alça la recaptació.

8.

Recull d'indicadors

Producte interior brut

(% de variació interanual)

	Any			Trimestre		
	2016	2017	2018	1r 2019	2n 2019	3r 2019
Catalunya						
PIB	3,4	3,3	2,6	2,0 ^R	2,0 ^R	1,8 ^A
Demanda interna ¹	2,2	2,5	2,2	1,7	1,3	-
Demanda externa ¹	1,2	0,8	0,4	0,3	0,7	-
Espanya						
PIB	3,0	2,9	2,4	2,2	2,0	2,0 ^A
Demanda interna ¹	2,0	3,0	2,6	1,9	1,0	1,8 ^A
Demanda externa ¹	1,0	-0,1	-0,3	0,2	1,0	0,2 ^A
Zona euro						
PIB	2,0	2,4	1,9	1,3	1,2	1,1 ^A
Demanda interna ¹	2,3	1,6	1,7	1,3	2,3	-
Demanda externa ¹	-0,4	0,8	0,2	0,0	-1,1	-
Internacional						
PIB de la UE-28	2,0	2,4	2,0	1,7	1,4	1,4 ^A
PIB dels EUA	1,6	2,4	2,9	2,7	2,3	2,0 ^A
PIB del Japó	0,6	1,9	0,8	1,0	0,8	-

^A Dada avançada.

^R Dades de la comptabilitat trimestral revisades per l'Idescat.

¹ Contribució al creixement.

Comerç exterior

(% de variació interanual)

	Any			Trimestre			Mes		
	2016	2017	2018	4t 2018	1r 2019	2n 2019	Juny 2019	Jul. 2019	Ag. 2019
Catalunya									
Exportació de béns	2,0	6,9	1,1	-0,7	-1,4	5,3	-1,1	8,0	-4,7
Importació de béns	1,5	9,0	6,9	8,4	5,3	4,1	2,9	0,5	5,1
Espanya									
Exportació de béns	2,6	7,7	2,9	1,8	0,0	3,4	0,9	3,8	-6,2
Importació de béns	-0,4	10,5	5,6	6,1	3,2	0,1	-2,6	0,6	-1,5

^A Dada avançada.

^R Dada revisada.

¹ Contribució al creixement.

Font: Idescat, Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, Eurostat, INE, BEA, ESRI i Agència Estatal d'Administració Tributària..

Activitat i demanda

(% de variació interanual)

	Any			Trimestre			Mes		
	2016	2017	2018	1r 2019	2n 2019	3r 2019	Juny 2019	Jul. 2019	Ag. 2019
Catalunya									
Índex de producció industrial ²	3,1	3,7	0,8	0,1	-1,2	-	0,5	-3,4	1,5
Licitació d'obra pública	-11,6	44,2	-40,6	-45,1	102,6	-	52,4	-22,8	1129,0
Xifra negoci activitats de serveis	2,9	5,8	5,3	3,8	2,8	-	0,8	5,5	2,0
Vendes de comerç al detall ³	2,7	-0,9	0,3	0,3	0,8	3,5	-0,7	3,6	3,4
Importacions de béns de capital	4,2	6,7	4,6	9,4	2,6	-	-3,5	0,7	7,7
Espanya									
Índex de producció industrial ²	1,6	2,9	0,7	-0,1	1,7	-	1,6	1,1	2,0
Licitació d'obra pública	-4,2	37,9	-14,5	1,0	156,0	-	58,1	95,4	-62,0
Xifra negoci activitats de serveis	4,0	6,4	6,1	5,0	4,2	-	2,2	5,2	1,2
Vendes de comerç al detall ³	3,8	0,8	0,8	1,2	1,8	4,1	0,1	5,0	3,5
Importacions de béns de capital	5,8	7,8	4,6	9,1	2,8	-	-2,5	3,5	-1,3

¹ Sèrie original corregida d'efectes de calendari.

² En valors constants. Exclou estacions de servei.

Mercat de treball

(% de variació interanual, llevat dels casos indicats amb un asterisc)

	Any			Trimestre			Mes		
	2016	2017	2018	1r 2019	2n 2019	3r 2019	Jul. 2019	Ag. 2019	Set. 2019
Catalunya									
Població activa	-0,1	0,1	0,4	2,0	1,8	2,3	-	-	-
Població ocupada	3,4	2,9	2,7	2,7	2,1	2,0	-	-	-
Població en atur	-15,6	-14,6	-14,0	-2,6	-0,2	4,6	-	-	-
Taxa d'ocupació (16-64 anys)*	66,4	68,0	69,0	69,0	69,6	70,1	-	-	-
Taxa d'atur*	15,7	13,4	11,5	11,6	11,2	10,9	-	-	-
Afiliació a la Seguretat Social	3,7	3,8	3,0	2,7	2,4	2,4	2,4	3,5	1,3
Atur registrat	-11,9	-11,1	-6,0	-4,9	-3,9	-2,4	-2,8	-2,4	-2,0
Espanya									
Població activa	-0,4	-0,4	0,3	0,7	0,9	1,0	-	-	-
Població ocupada	2,7	2,6	2,7	3,2	2,4	1,8	-	-	-
Població en atur	-11,4	-12,6	-11,2	-11,6	-7,4	-3,4	-	-	-
Taxa d'ocupació (16-64 anys)*	60,5	62,1	63,4	63,6	64,5	64,5	-	-	-
Taxa d'atur*	19,6	17,2	15,3	14,7	14,0	13,9	-	-	-
Afiliació a la Seguretat Social	2,9	3,5	3,2	2,9	2,7	2,6	2,5	3,9	1,4
Atur registrat	-8,6	-9,3	-6,5	-5,2	-5,0	-3,8	-3,9	-3,7	-3,8
Zona euro									
Ocupació	1,7	1,3	1,2	1,2	1,0	-	-	-	-
Taxa d'ocupació (15-64 anys)*	65,4	66,4	67,3	67,3	68,0	-	-	-	-
Taxa d'atur*	10,0	9,1	8,2	7,8	7,6	7,5	-	-	-

¹ Sèrie original corregida d'efectes de calendari.

² En valors constants. Exclou estacions de servei.

Font: Idescat, INE, Eurostat, Agència Estatal d'Administració Tributària, Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

Preus i salaris

(% de variació interanual)

	Any			Trimestre			Mes		
	2016	2017	2018	1r 2019	2n 2019	3r 2019	Jul. 2019	Ag. 2019	Set. 2019
Catalunya									
Índex de preus de consum	0,1	2,2	1,8	1,2	1,1	0,6	0,8	0,6	0,3
Inflació subjacent	1,1	1,3	1,1	0,9	1,1	1,2	1,1	1,2	1,2
Índex de preus industrials	-3,6	4,3	2,7	1,5	1,2	-0,6	0,2	-1,0	-1,1
Salaris pactats en convenis ¹	1,08	1,46	1,90	2,08	2,11	2,12	2,12	2,12	2,12
Cost laboral total ²	0,1	-0,3	2,0	2,9	2,5	-	-	-	-
Espanya									
Índex de preus de consum	-0,2	2,0	1,7	1,1	0,9	0,3	0,5	0,6	0,1
Inflació subjacent	0,8	1,1	0,9	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0
Índex de preus harmonitzat	-0,3	2,0	1,7	1,1	1,1	0,4	0,6	0,4	0,4
Índex de preus industrials	-3,1	4,4	3,0	1,9	1,0	-2,2	-0,7	-2,5	-3,3
Salaris pactats en convenis ¹	1,01	1,46	1,78	2,20	2,20	2,29	2,29	2,29	2,29
Cost laboral total ²	-0,4	0,2	1,0	2,1	2,4	-	-	-	-
Zona euro									
Índex de preus harmonitzat	0,2	1,5	1,7	1,4	1,4	1,0	1,3	1,0	0,8
Inflació subjacent	0,8	1,1	1,2	1,1	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2
Índex de preus industrials	-2,2	3,1	3,2	2,9	1,6	-	0,1	-0,5	-

¹Dades acumulades. Les dades anuals inclouen les revisions pactades fins al final del període.

²Cost per treballador i mes.

Altres

(% de variació interanual, llevat del tipus de canvi)

	Any			Trimestre			Mes		
	2016	2017	2018	1r 2019	2n 2019	3r 2019	Ago. 2019	Set. 2019	Oct. 2019
Valor del tipus de canvi (\$/€)*	1,1066	1,1293	1,1815	1,1356	1,1239	1,1116	1,1126	1,1004	1,1053
Preu del petroli (\$/baril)	-47,5	-17,0	30,7	8,7	-5,5	-6,5	-13,5	-18,2	-19,6
Cotització borsària IBEX-35 ³	-2,0	7,4	-15,0	-3,8	-4,4	-1,5	-6,2	-1,5	4,1
Comerç mundial de béns	1,4	4,9	3,4	0,5	-0,5	-	-1,2	-	-

¹Dades acumulades. Les dades anuals inclouen les revisions pactades fins al final del període.

²Cost per treballador i mes.

³A final del període.

* Dades de la mitjana del període.

Font: Idescat, INE, Eurostat, OMC, Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social, Ministeri d'Economia i Empresa i Banc d'Espanya

Requadre 1. Mesures recents del Banc Central Europeu

El Consell de Govern del Banc Central Europeu (BCE) s'ha reunit el 24 d'octubre per decidir que no aplica canvis a la seva política monetària, però en la reunió del 12 de setembre de 2019 sí que s'havien pres mesures rellevants per a l'economia de la zona euro. En aquest requadre es descriuen els canvis principals, que incrementen el caràcter expansiu de la política monetària per dues vies i el redueixen per una altra.

Es redueix el tipus d'interès de facilitat de dipòsit però s'estableix un tram exempt que en compensa l'efecte

El BCE aplica un tipus negatiu a la facilitat de dipòsit (l'interès que les entitats cobren quan és positiu, o paguen quan és negatiu, per les reserves que dipositen al BCE) des del juny del 2014, quan es va fixar en el -0,1 %. Fins ara aquest tipus es trobava en el -0,4 % i el BCE ha decidit reduir-lo fins al -0,5 %. D'aquesta manera, es pretén incentivar encara més que les entitats financeres concedeixin préstecs enlloc de dipositar els seus fons al BCE.

Aquesta mesura, però, ha anat acompanyada d'una decisió en sentit contrari. Fins ara el tipus de facilitat de dipòsit s'aplicava a la totalitat de l'excés de reserves i el BCE ha introduït un mínim exempt. D'aquesta manera a la quantia de 6 vegades la xifra de reserves obligatòries no serà d'aplicació el tipus de facilitat de dipòsit i, per tant, hi haurà un tram a tipus zero i un tram a tipus -0,5 %. Així doncs, únicament aquelles entitats financeres que tinguin unes reserves molt superiors a les obligatòries, es veuran més incentivades que fins ara a concedir crèdit per tal de reduir aquestes reserves.

Es reactiva el programa de compra d'actius

Per tal de reforçar el caràcter acomodatici dels tipus d'interès baixos, a partir de l'1 de novembre es reinicia la compra d'actius, amb un import de 20.000 milions d'euros mensuals. El BCE havia anat reduint aquestes compres fins a deixar de fer-ho a finals del 2018.

D'altra banda, i com ja es venia fent des del gener d'enguany, es reinvertiran íntegrament els imports del principal dels actius adquirits durant el programa de compra d'actius anterior en el moment que vencin.

La durabilitat d'aquesta mesura és incerta malgrat que el BCE ha anunciat que aquestes compres es mantindran fins just abans d'incrementar els tipus d'interès de referència. Per la normativa pròpia del BCE, les compres d'actius han de mantenir una proporcionalitat entre els estats i no es pot acumular més del 33 % d'un mateix estat; i, com han apuntat diversos mitjans especialitzats, en el cas de Països Baixos i Alemanya es preveu assolir aquest límit en els propers mesos.

Es milloren les condicions de finançament a més llarg termini amb objectiu específic

Finalment, es modifiquen les condicions del finançament bancari condicionat a que es traslladi a empreses i llars, els TLTRO III. Fins ara, en aquestes operacions a més llarg termini, el tipus d'interès podia ser tan baix com el resultant de sumar 10 punts bàsics al tipus de facilitat de dipòsit, amb un termini de devolució de 2 anys. Ara el tipus d'interès podrà ser tan baix com el tipus de facilitat de dipòsit mitjà durant el període de vigència de l'operació. A més, el termini passa a ser de 3 anys.

L'objectiu és mantenir unes condicions de finançament bancari favorables i assegurar la transmissió fluïda de la política monetària, però cal tenir en compte que la demanda de crèdit s'ha mantingut estancada durant el període de tipus d'interès baixos.

Es mantenen sense canvis la resta de tipus d'interès de referència en mínims històrics

La resta de tipus d'interès de referència no s'han modificat, de manera que es mantenen com des de març del 2016. Així doncs, el tipus aplicable a les operacions principals (finançament a una setmana) es manté en el 0,00 %, i el de facilitat marginal de crèdit (finançament a un dia) es manté en el 0,25 %.